

SZAKDOLGOZAT

Tóth Tamás Bálint

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Georgikon Campus

Vidékfejlesztési Agrármérnöki Szak

**Pacsa Város helyzetképének vizsgálata az elmúlt néhány
év távlatában**

Belső konzulens:	Dr. habil. Bali Lóránt egyetemi docens
Külső konzulens:	Kelemen Tamás Pacsa Város Polgármestere
Készítette:	Tóth Tamás Bálint UGIYRX nappali tagozat
Intézet/Tanszék:	Vidékfejlesztés- és Fenntartható Gazdaság Intézet

Készthely

2024

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	3
2. Pacsa általános bemutatása és történelme	4
2.1. Pacsa története.....	5
2.1.1. Az őskortól a római korig.....	5
2.1.2. A római kortól a középkorig	5
2.1.3. A népvándorlás kora.....	5
2.1.4. A honfoglalás kora	6
2.1.5. A középkor	6
2.1.6. A török hódoltság kora	7
2.1.7. A XVIII. század.....	7
2.1.8. A második nagy világégés alatt és után	9
3. Érdekességek, látnivalók, nevezetességek	10
3.1. Közép-Zala egyetlen városa	10
3.2. A Pacsai-tó	10
3.3. Öreg Hárs	10
3.4. Szent Márk kápolna.....	11
3.5. Labdarúgó kollégium	11
3.6. Dr. Fülöp Valter dandártábornok	12
4. Pacsa Város elhelyezkedése	13
5. Anyag- és módszertan	14
5.1. Felhasznált adatbázisok.....	14
5.2. Módszertan	14
6. Pacsa Város helyzetének leírása.....	16
6.1. Pacsa társadalmi mutatói.....	16
6.2. Pacsa gazdasági mutatói.....	24
6.3. Pacsa infrastrukturális mutatói	29
5.4. Pacsa foglalkoztatási mutatói	32
5.5. A települést érintő egyéb jellemzők	34
7. Projektek és beruházások a településen	35

7.1.	Külterületi „Hegyi út” felújítása	35
7.2.	Műfüves pálya felújítása	36
7.3.	Sószoba kialakítása Pacsán	37
8.	Összefoglalás.....	38
9.	Köszönetnyilvánítás	41
10.	Szakirodalmi források	42
11.	Ábrajegyzék	44
12.	Internetes források.....	45
13.	Táblázatjegyzék.....	47

1. Bevezetés

Dolgozatom témájaként szülővárosom, Pacsa Város fejlesztését választottam, többnyire a várossal és lakóival való kötelésem okán, ám közrejátszott ezeken kívül az is, hogy tanulmányaim során egyre közelebb kerültem a településfejlesztés témájához. Jómagam születésem óta lakok Pacsán, itt jártam óvodába és általános iskolai tanulmányaimat is itt végeztem.

Számos dologra kitérek, köztük Pacsa Város bemutatására, történelmére, a közelmúltban történt változások bemutatására, érdekességekre, a város helyzetére több szempontból is, valamint bemutatok néhány fontosabb beruházást is.

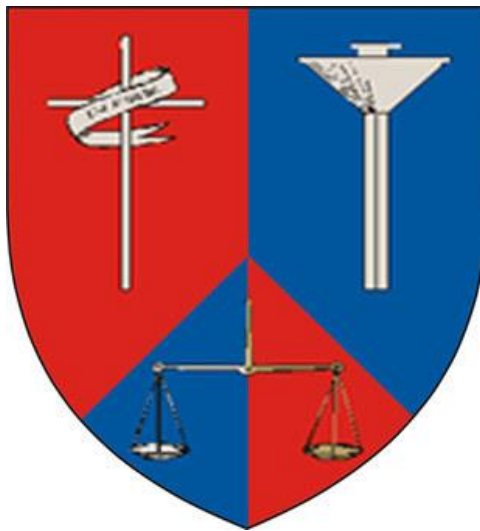
A dolgozat elkészítéséhez szükséges forrásokat és információkat a szakirodalmon kívül több személytől gyűjtöttem be: Kelemen Tamástól, aki 2014 óta, immáron tizedik éve a város polgármestere, valamint néhány önkormányzati képviselőtől, akiket már régóta ismerek.

Pacsa fennállásának kezdete óta olyan lakókkal rendelkezett, akik megtettek mindent annak érdekében, hogy Ők is és a település is fennmaradjon és fejlődjön. Képesek voltak egyszerre uralni a természetet és megalázkodni előtte. Képesek voltak tanulni a rómaiaktól és a törököktől. Bármivel találták magukat szembe a történelem során, képesek voltak vele együtt élni. Ha hibáztak, tudtak belőle tanulni, így képesek voltak rá, hogy egyre jobb teljesítményt nyújthassanak az élet egyre több területén.

2. Pacsa általános bemutatása és történelme

Pacsa egy Zala vármegye közepén elterülő, több mint 1600 főt számláló kisváros, mely a Principális-csatorna völgyének keleti szakaszán terül el. A várost átszeli a 75-ös számú másodrendű főút, amely a közlekedésben hatalmas szerepet játszik. A három nagy zalai várossal (Nagykanizsával, Zalaegerszeggel és Keszthellyel) kiváló tömegközlekedési lehetőségek kötik össze Pacsát, hiszen nagyjából óránként indulnak buszok ezekbe a városokba, ám aki gépkocsival vagy motorral szeretné megtenni az utat, neki sincs nehéz dolga.

1. Ábra: Pacsa Város címere

2.1. Pacsa története

2.1.1. Az őskortól a római korig

Pacsán a mai napig nem sokan folytattak régészeti ásatást, így csakis terepbejárásokra, valamint néhány előkerült régészeti leletre hagyatkozhatunk, amikor a település őstörténeti tájképét szeretnénk meghatározni, lefesteni. Az egyetlen „lelet” egy korabeli tűzhely néhány maradványa, pár darab állati csontváz, valamint egy pattintott kőeszköz, melyet Vértes László (ősrégész) talált 1954-ben. Ezen kívül egészen a római korig semmilyen tárgyi emlék nem maradt fent. (Mészáros F.(1998): Pacsa története (Zalai Kismonográfiák 4., Zalaegerszeg)

2.1.2. A római kortól a középkorig

Az 1. század közepére lett a Dunántúl a Római Birodalom provinciája, ekkor kezdődtek meg azok a folyamatok, melyek a környéket a mai formájára alakították: utakat építettek, megszervezték a határvédelmet és a közigazgatást, ezen felül városokat alapítottak. Ezen városok ellátásáról a környékbeli falvak és a földbirtokokon létesült villagazdaságok (többnyire kőből épült épületegyüttesek) gondoskodtak, ezzel meghonosítva a fejlett római földművelést, valamint a kert- és szőlőgazdálkodást. A környező települések között a mai Pacsa területén akkoriban is éltek emberek, viszont még nem volt különösebben kiemelkedő szerepük, leginkább a – Tiberius császár korában épített – katonai tábor ellátmányának elősegítése volt legfőbb feladatuk. (Mészáros F.(1998): Pacsa története (Zalai Kismonográfiák 4., Zalaegerszeg, 1998)

A II. és III. századra tehető terepbejárásokon talált felszíni leletek szerint az akkori lakosság a Cser-patak, illetve a Principális-csatorna mocsaras ártere fölé magasodó dombokon telepedett le. Ebből az időszakból a falusias életre utaló nyomokat a mai napig lehet találni a Széna-réti dűlőben vagy esetleg a Felsőrajk felé vezető úton „Sándor” mellett. Sándornak egy erdővel körbevett területet neveznek Pacsán a Csaba királyfi után elnevezett Csaba-kúttól lefelé vezető út mentén, ám a mai hivatalos neve Sándor-hegy. (Mészáros F.(1998): Pacsa története (Zalai Kismonográfiák 4., Zalaegerszeg)

2.1.3. A népvándorlás kora

A népvándorlás korából (IV-IX. szd.), amikor a rómaiak elmentek és helyettük jöttek a hunok. Nem különösen Pacsáról, hanem annak a szűkebb környezetéből

(Kilimánból) mindössze egyetlen temető került elő, melyet az említett korban használtak. Ennek oka volt, hogy se a hunok, se az avarok nem szállták meg a környéket, tekintve, hogy a terület alkalmatlan volt számukra, hiszen az erdős területek nem voltak alkalmasak a vándorló életmód zavartalan folytatásához. A VII. század végére a környék elnéptelenedett, majd a 800-as évek elejére ismét benépesült. Ekkor már a frankok uralkodtak a térségben, de jelentős változás az életmódot illetően nem történt: ugyanúgy földbe ásott kunyhókat építettek és szláv-avar szokás szerint temetkeztek. (Mészáros F.(1998): Pacsa története (Zalai Kismonográfiák 4., Zalaegerszeg)

A honfoglalás kora

Ebben a korban honfoglaló elődeink i.sz. 900-ban érkeztek meg a Dunántúlra, és ekkor vették át az irányítást. Először békésen, majd a század közepe körül tényleges katonai megszállás alá vonták a területet a Zala-folyó völgyéig bezáróan. Erről tárgyi bizonyítékok is fennmaradtak. Ezután a megszállók folytatták nomád életmódjukat, uralkodók számára hadi segítséget nyújtottak értékes kincsekért cserébe, kalandoztak a szélrózsa minden irányába. 955-ben az augsburgi vereség után azonban ez megszűnt, ekkor kezdődött meg a letelepedés, a békésebb, kulturáltabb életmód. Ez szintűgy a temetőkön fedezhető fel, hiszen a Pacsa környéki falvakban (Zalaszentmihály, Hahót, Pölöske) történt régészeti feltárások során egymás mellé rendezetten elhelyezett sírok kerültek elő, melyek már nem tartalmaztak fegyvereket és egyéb katonai felszereléseket, ellenben megtalálhatóak voltak ékszerek, korabeli nemesfémből készült ruhadíszek. (Mészáros F.(1998): Pacsa története (Zalai Kismonográfiák 4., Zalaegerszeg)

2.1.4. A középkor

A középkorban, a X-XI. század fordulóján létrehozták Zala megye elődjét, Kolon vármegyét. Ez annak volt köszönhető, hogy ekkortájt (amikor az állam is erőre kapott) a Zala-folyótól nyugatra eső területekre elkezdtek beköltözni az emberek, tehát a térség benépesült. Pacsa, ha hivatalosan nem is ezen a néven létezett még, ekkoriban már viszonylag fejlett volt és jelentős részese volt a környék fejlődésének, hiszen az itt élők segítségével új települések jöttek létre, mivel a helyiek jelentős része elég sok haszonállattal és művelt földdel (ebből következően sok terménnyel) rendelkezett. Ezzel az új települések létrejöttét nem csak építő munkálatokkal tudták segíteni, de

élelemmel is. Kr.u. 1100 körül a megyeközpont átkerült Zalavárra, ekkortól fogva használjuk a területre a Zala megye nevet. (Mészáros F.(1998): Pacsa története (Zalai Kismonográfiák 4., Zalaegerszeg)

Államalapító Szent István királyunk által létrehozott vármegyékben a várjobbágyok voltak a királyi hatalom megtestesítői az ispáni vezetés alatt. Az akkor a mai Pacsa területén élők is ilyen várjobbágyok voltak, akik nevét legkorábban egy 1251-es oklevélben említik, ebből tudhatjuk, hogy a település ekkor már létezett (pontos alapítási időről nincsen információnk). Az 1400-as évek elejéről származik Tüttös falu első említése, mely mára már Pacsa részét képezi. Ekkoriban Pacsa határában több kisebb falu is feküdt, melyek ma már nem léteznek. Ilyenek voltak például Buberek, Bökény, Dusnok, Isabor. Ezek 10-20 házból álló kisebb falvak voltak. Ilyen mennyiségű házzal és lakossal már nem csodálkozhatunk azon, hogy régen csak minden tizedik falu népe épített templomot. (Mészáros F.(1998): Pacsa története (Zalai Kismonográfiák 4., Zalaegerszeg)

2.1.5. A török hódoltság kora

Később a török hódoltság idején állandósultak a zavargások, betörések, rablások, fosztogatások, ezzel együtt a falu lélekszáma is egyenes arányban változott.

1531-ben 13 házat számlált a falu, tizenegy évvel később csak hármat, majd újabb hat évvel később 1548-ban már kilencet. Ebből következően egy-egy nagyobb fosztogatási hadjárat idején az emberek elmenekültek, majd, ha elült a veszély, akkor a vakmerőbbek visszaköltöztek egykori otthonaikba. A magyar és a török uralkodó is azt szerette volna, hogy az emberek az otthonaikban maradjanak, ezért habár a törökök keményen megadóztatták a lakosokat, a nemességnek próbáltak kedvezni. Olyan falvakban levő földeket ajándékoztak az embereknek, melyeket a törökök már megszálltak, vagy a megszállás veszélye még fennállt. Ezeket a területeket - mivel az elhelyezkedés miatt már nem tudták hasznosítani - mielőbb pénzzé tették, ha tudták. Az 1567-es nagy volumenű török portyázás alatt a lakók ismét elhagyták Pacsát, ezt isabori szemtanúk is megerősítik. (Mészáros F.(1998): Pacsa története (Zalai Kismonográfiák 4., Zalaegerszeg)

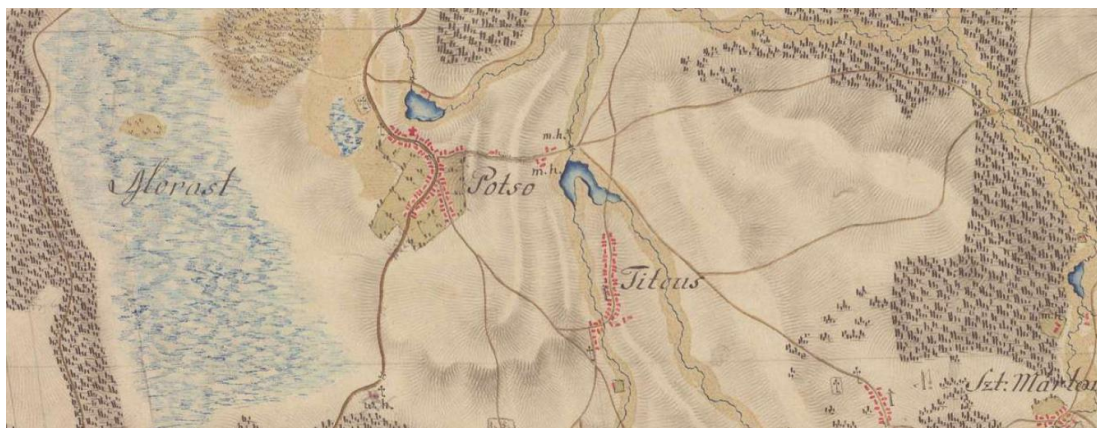
2.1.6. A XVIII. század

A török kiűzése utáni időkben a környék felvirágozni látszott. Lassacskán visszatértek a földesurak és a jobbágyok is. A jobbágyok egy részének szerencséje volt, mivel

lehetőséget kaptak arra, hogy néhány tallér ellenében megválthassák jobbágytelküket maguknak. Az 1699-ben történt összeírás alapján már 19 jobbágycsalád élt a településen. A béke beköszöntével a növénytermesztés és az állattartás is hatalmas fejlődésnek indult. 1700-ban már az egy évvel korábbi állapotokhoz képest egy úrbéri összeírást követően 100 kapásnyi (1 kapás terület jelentette azt a területet, amit 1 teljes nap alatt lehetett megkapálni) szőlőterülettel és 140 hold (1 hold=0,57ha) szántóval növekedett a helyiek által művelhető terület, valamint számos ígás állattal és tejelő- vagy éppen húsmarhával és disznóval gazdagodtak a helyiek. (Mészáros F.(1998): Pacsa története (Zalai Kismonográfiák 4., Zalaegerszeg)

1711-ben egy kolera járvány tizedelte meg a lélekszámot: 16 gazda hunyt el, a többi elhunytat nem is számolták össze. Az ígás állatok száma nagyjából a felére, a bor mennyisége negyedére csökkent az azelőtti mennyiségekhez képest. A XVIII. század második fele a határviták korszaka volt. Mivel a török uralom után a kisebb falvak megszűntek, már csak néhány ház állt a pusztában az egykori kisebb települések helyén. Tekintve, hogy ezek a falvak már nem voltak többé, az életképesnek bizonyult erősebb falvak - mint például Pacsa, Felsőrajk, Igrice (mai nevén Zalaigrice), Szentpéterúr, Dióskál vagy Tüttös – az elhagyott területeket meg akarták szerezni és ebből alakultak ki a viták. (Mészáros F.(1998): Pacsa története (Zalai Kismonográfiák 4., Zalaegerszeg)

2.ábra: Magyarország – Első Katonai felmérés (1782-1785) – részlet,
(Forrás: Internet 3)

A pacsaiak legfőképpen Igrice lakóival csatáztak sokat, hiszen olyan közel vannak egymáshoz ma is, hogy nagyjából három kilométer a 2 település közötti távolság, valamint az irányítószámuk is ugyanaz. A legnagyobb vita mégse az igriceiekkel volt, hanem a dióskáliakkal. Akkoriban a Pacsa-Dióskál-Felsőrajki határ találkozási pontja

egy keresztes tölgyfa volt, ám nem mindenki fogadta ezt el. Egy napon a dióskáliak más területén vágtak ki egy haranglábnak való fát, erre az Esterházyak pacsai számtartója negyvened magával és egy puskával, valamint „útközben vágott durungokkal” felfegyverkezve a helyszínre sietett és egy hatalmas tömegverekedés után elkergette a betolakodókat. Az első katonai felmérésen készült térképen Pacsát „Potso” néven említik (2. ábra), a második katonai felmérés térképére pedig már ahogy a 3. ábrán is látszik, már Pacsa van írva. (Mészáros F.(1998): Pacsa története (Zalai Kismonográfiák 4., Zalaegerszeg)

3.ábra: Magyarország – második katonai felmérés (1819-1869) – részlet
(Forrás: internet 4)

2.1.7. A második nagy világégés alatt és után

Kicsiny falunkban a második világháború előszele már 1938-ban megmutatkozott, például ebben az évben a képviselőtestület a „Horthy Miklós Repülőalap”-nak ajánlotta fel a pótdadó 1%-át. Légoltalmi tervet készítettek, oltalmi szervezetet hoztak létre, a nem romlandó termények egy részét sürgősségi raktárakba szállították. Sajnos a második világháborúban, mint tudjuk sok zsidó embert elhurcoltak. A zsidók haláltáborokba deportálása lényegesen rányomta a bélyegét az akkori mezőgazdasági termelésre, hiszen a deportált személyek túlnyomó része mezőgazdasággal foglalkozott. Az 1941-es népszámlálás szerint Pacsán 2406 fő élt, ebből 63 izraelita és 5 zsidónak minősített lakost regisztráltak, később ez a szám megnőtt, ám arról nincsenek információk, hogy mennyivel. A második világháború után a magyar falvak életétől való jelentős eltérés Pacsán nem volt tapasztalható, hiszen a szocializmus az itteni lakosokat se kímélte meg. (Mészáros F.(1998): Pacsa története (Zalai Kismonográfiák 4., Zalaegerszeg)

3. Érdekességek, látnivalók, nevezetességek

3.1. Közép-Zala egyetlen városa

Zala vármegyében több város is található, ám Közép-Zalában az egyetlen városi ranggal büszkélkedhető település Pacsa. Pacsa 2009-ben emelkedett városi rangra, ám egyáltalán nem a népességszám vagy a település nagysága miatt, hanem az itt kiépült infrastruktúra okán. A teljeskörű egészségügyi ellátás, az általános iskola, az óvoda, a bankfiók, több féle bankautomata, a posta, a benzinkút. Ez csak néhány azok közül az okok közül, amik miatt a település megkapta a város címet. A település polgármestere Kelemen Tamás, aki 2024-es választásokon immáron negyedszerre nyerte el a lakosság támogatását. A polgármesteri címen felül több szerepet is tölt be:

- a Települési Önkormányzatok Országos Szövetségének egészségügyi tanácsnoka
- a Zalaegerszegi Tankerületi Tanács tagja
- a ZALAISPA Hulladékgazdálkodási Társulás Társulási Operatív Tanács pacsai delegáltja
- a Kisvárosok Szövetségének pacsai delegáltja

(Forrás: internet5, internet6, internet7, internet8, internet9)

3.2. A Pacsai-tó

Az 1975-ben az akkori termelő szövetkezet által létrehozott tó a mai napig a horgászok és a strandolni vágyók kedvelt térségi üdülő helyének számít. A tó a Haladás Horgászegyesület Pacsa nevű egyesület gondozásában álló horgásztó. Néhány évvel ezelőtt az Önkormányzat közbenjárására és a helyiek segítségével kialakításra került egy stég és egy kisebb rész, ahol a strandolni vágyók pihenni tudnak. A nyár beköszöntével minden évben telepítésre kerülnek a tóban a biztonságos vízmélységet jelző bóják. Emellett a 13 hektáros vízfelület 2018 óta otthont ad a Magyar Modellező Szövetség országos bajnokságának is Pacsa Kupa néven. Horgászat céljára csak a Haladás Horgászegyesület tagjai használhatják a tavat, napi jegy váltására lehetőség nincs. (Forrás: internet10, internet11)

3.3. Öreg Hárs

A szőlőhegyen áll egy - becslések szerint – több mint 300 éves hársfa, ez a Zalai Dombokat vigyázó Öreg Hárs. A monda szerint ennek a fának az őséhez kötötte ki több mint 800 éve a lovát a székelyek legendás vezére Csaba királyfi, amíg megpihent és a közelben található

forrásból megittatta lovát. Az ősi fából kisarjadt a mai, a forrásból azóta kút lett, ezt nevezik Csaba-kútnak, vagy tájnyelven szólva Csoba-kútnak. A fa a 2018-as „Az Év Fája” szavazáson is megmérettetésre került, ahol az ötödik helyet sikerült megszereznie. (Forrás: internet12, internet13)

3.4. Szent Márk kápolna

A szőlőhegyen az Öreg Hárstól pár száz méterre található egy műemléki védelem alatt álló kis kápolna, melyet 1763-ban építettek. Felépítését tekintve egy egyhajós, félköríves szentélyzáródású épületről beszélünk, amely toronnyal és nyeregtetővel került megépítésre. Minden évben Szent Márk napján (április), vagy az ahhoz legközelebb eső vasárnap búzaszenteléssel egybekötött misézéssel és (az új pap jóvoltából) körmenettel ünneplik meg Szent Márk napját. Az itteniek ezt a napot csak „Mároki-búcsúnak” hívják. (Forrás: internet14, internet15)

3.5. Labdarúgó kollégium

Pacsán az 1970-es években a későbbi kollégium létrehozói az akkoriban neves „Labdarúgás” című havi szaklapban olvasták, hogy az olasz Milan futballcsapat a városhoz közel neveli ki egy bázisán az utánpótlást, ahova a környékbeli falvakból válogattak tehetséges fiatalokat. Ennek példájára 1975-ben megnyitotta kapuit a – később országos hírű – labdarúgó kollégium. A legszebb időkben 50 diák lakott a kollégiumban. A települést a sokak által csak futball akadémiának nevezett intézmény tette fel a térképre. A kollégiumot közvetlenül a ZTE hátszágának szánták, az innen kikerülő gyerekek túlnyomó többsége ott folytatta pályafutását. Az intézmény tanárai megye szerte járták a falvakat és válogatták ki a tehetségesebbnél tehetségesebb játékosokat. A kollégium három ízben tudott kiállítani országos úttörő és diákolimpiai aranyérmes csapatot 1976-ban, 1977-ben, majd utoljára 1979-ben. Az innen kikerülő játékosok közül 15 olyan gyermek volt, akik az NB I-es színvonalig felértek és ebből 14-en a ZTE csapatát erősítették. Egy ember a tizenkétszeres válogatott is volt, ő Herczeg Miklós. Később 1991-ben a közvetlen együttműködés az intézmény és a ZTE között megszűnt. Habár a gyermekek számára nagy vonzerővel bírt az akadémia, a fejkvóta miatt a térség iskolái valósággal rejtegették a legnagyobb tehetségeiket, hogy a megfigyelők ne vihessék el őket Pacsára. Az intézmény utolsó éveiben már Pacsa és Zalaigrice önkormányzatai nem tudták előteremteni a működtetéshez szükséges pénzt, így Magyarország elsőként létrehozott futball akadémiaja bezárta kapuit és külföldi munkások lakhelyévé változott. Ez persze rányomta a bélyegét az iskolára is, hiszen amíg a kollégium fennállása alatt párhuzamos osztályok is

működtek, addig a bezárás után az iskola „egysorossá” vált. A kollégium bezárása több munkahelyet is megszüntetett, köztük nevelőtanárok, gyermekfelügyelők, takarítók, konyhai dolgozók, valamint iskolai pedagógusok. (Források: internet16, internet17 internet18 internet19)

3.6. Dr. Fülöp Valter dandártábornok

A Whiskys elfogásáról híressé vált nyomozó (később százados, majd dandártábornok) ugyancsak pacsai származású. A mindig tisztességes és segíteni akaró férfi élete a szorgalom és becsületesség jegyében telt. 1999 decemberében Ambrus Attila elfogása után Pintér Sándor Belügyminiszter századossá léptette elő. A hajtóvadászatról könyvet is írt „A whiskys nyomában - Egy hajtóvadászat igaz története” címmel. 2012-ben kinevezték Zala megye Rendőrfőkapitányává. Habár ilyen címekkel tüntették ki, Ő mindig hű maradt Pacsához. Éveken keresztül a Pacsa SE futballjátékosa volt, ezen felül az MLSZ Zala Megyei Igazgatóság Biztonsági és Infrastrukturális Bizottságának elnöke is. Nagyon szeretett horgászni is és sokat tett a Pacsai-tóért ezért halála után az évente egyszer megrendezésre kerülő horgászversenyt átnevezték Dr. Fülöp Valter emlékversennyé. Életének 42. évében 2014. május 2-án Budapesten egy gyógyíthatatlan betegségben elhunyt. (Forrás: internet20, internet21, internet22)

4. Pacsa Város elhelyezkedése

Pacsa az ország Nyugat-Dunántúli NUTS2-es régiójában, Zala vármegyében terül el. A Nyugat-Dunántúli régióban 3 vármegyét találhatunk: Győr-Moson-Sopron vármegyét, Vas vármegyét és Zala vármegyét. Zala vármegye területe 3784km², ezen a területen 258 település osztozik, ezek közül a települések közül 10 darab városi ranggal is büszkélkedhet, ezek közül az egyik Zalaegerszeg, ami megyeszékhely is egyben. A vármegye népessége 288000 fő. Pacsa lakónépessége 2022-ben 1534 fő volt, területe pedig 22,71 km². Ahogy a 4. ábrán is látható, Pacsa a 3 nagy zalai város (Zalaegerszeg, Keszthely, Nagykanizsa) között található, mindegyiktől körülbelül 25-30 km távolságra. (Forrás: internet23)

4. ábra: Pacsa Város környéke
(Forrás: internet 24)

5. Anyag- és módszertan

5.1. Felhasznált adatbázisok

A dolgozat elkészítéséhez szükséges adatok összegyűjtésénél törekszünk a hiteles források felhasználására, ezért az adatokat a Központi Statisztikai Hivatal, az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR) felületeiről, valamint a témához kapcsolódó leinformálható szakirodalmi forrásokból gyűjtöm ki.

5.2. Módszertan

A városhoz kapcsolódó szakirodalmi anyagok kigyűjtése után a Központi Statisztikai Hivatal és az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer ide kapcsolódó adatait gyűjtjük ki és dolgozzuk fel, majd ezekből a Microsoft Office 365 termékcsalád Microsoft Excel program segítségével táblázatokat, diagramokat és mutatószámokat hozunk létre, melyek betekintést adnak számunkra azokba a folyamatokba, melyek a várost alakítják, meghatározzák mindennapjait. (Forrás: BALI L. (2014): *Muramenti Nemzetiségi Területfejlesztési Társulás és szomszéd településeinek, valamint Muraköz megye opcinák társadalmi-gazdasági tényezőinek elemző bemutatása; Egyesület Közép-Európa kutatására, Szeged pp.7-24.*)

A következő adatokat gyűjtjük ki és használjuk fel kutatásunk során:

I. Társadalmi mutatók:

- Lakónépesség (fő)
- fiatalodási index
- korfa
- nemzetiségi megoszlás
- vándorlási egyenleg (fő)
- halálozási ráta
- népsűrűség

II. Gazdasági mutatók:

- Regisztrált vállalkozások száma (db)
- Regisztrált mellékfoglalkozású egyéni vállalkozók (db)
- Regisztrált főfoglalkozású egyéni vállalkozók (db)

- Regisztrált nyugdíjas egyéni vállalkozók (db)

III. Infrastrukturális mutatók:

- Háztartási gázfogyasztók száma (db)
- Lakásállomány (db)
- Közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza (km)
- Közcsatorna-hálózat hossza (km)
- Vezetékes gázt fogyasztó háztartások száma a lakásállomány százalékában (%)

IV. Foglalkoztatási mutatók:

- Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)
- Egy éven túl nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)
- Nyilvántartott álláskeresők aránya a lakosok számának arányában (%)
- Egy éven túl nyilvántartott álláskeresők aránya a lakosok számának arányában (%)
- Egy éven túl nyilvántartott álláskeresők aránya a nyilvántartott álláskeresők számának arányában (%)

V. Egyéb mutatók:

- Alapítványok és civil szervezetek tevékenységi köre és megnevezése

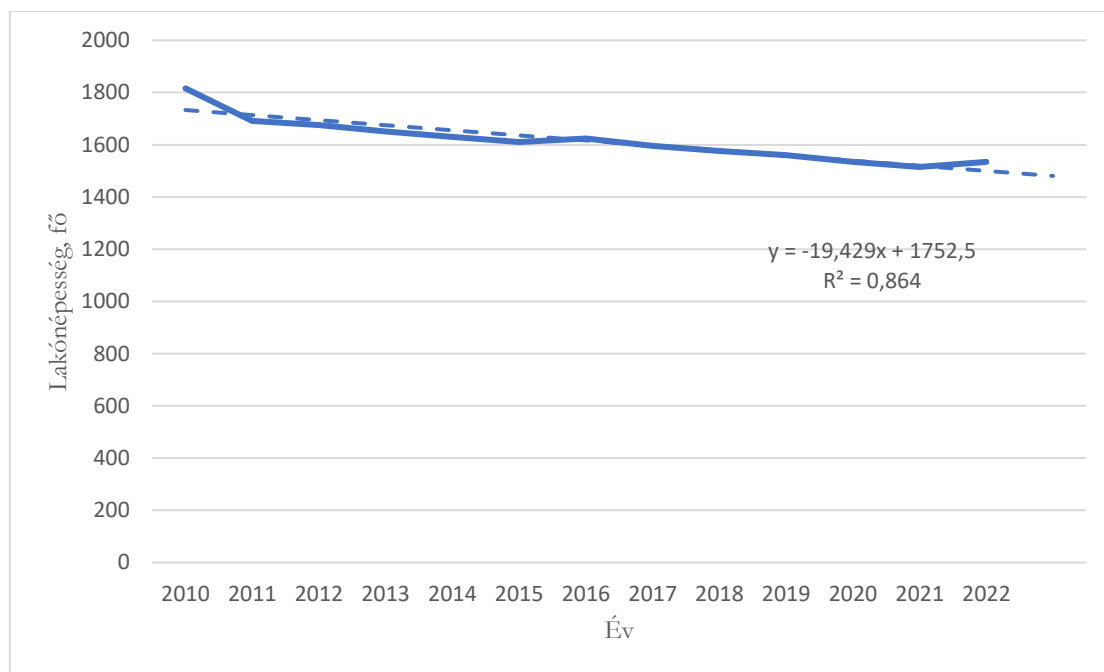
6. Pacsa Város helyzetének leírása

6.1. Pacsa társadalmi mutatói

A társadalmi mutatók közül az első amit bemutatok, a lakónépesség lesz. Ennek a mutatónak az alakulását a vizsgált időszakban az 5. ábra szemlélteti.

5. ábra: Pacsa lakónépességének alakulása (fő) 2010-2023

(Forrás: KSH Adatok alapján saját szerkesztés)

A diagramon jól látható csökkenés következett be a vizsgált időszak alatt, ami azt jelenti, hogy megkezdődött egy elnéptelenedési folyamat. Az orosz-ukrán háború miatt bekövetkező népvándorlás miatt ez megoldódni látszik, hiszen mikor kitört a háború a szomszéd országban, nagyon sok ukrán lakos menekült át Magyarországra (ezt az egyetemünk kollégiumának lakói is érzékelték) és néhányan le is telepedtek akkor Pacsán. Ezzel egy időben elkezdtek betelepülni a különböző nemzetiségű lakosok is.

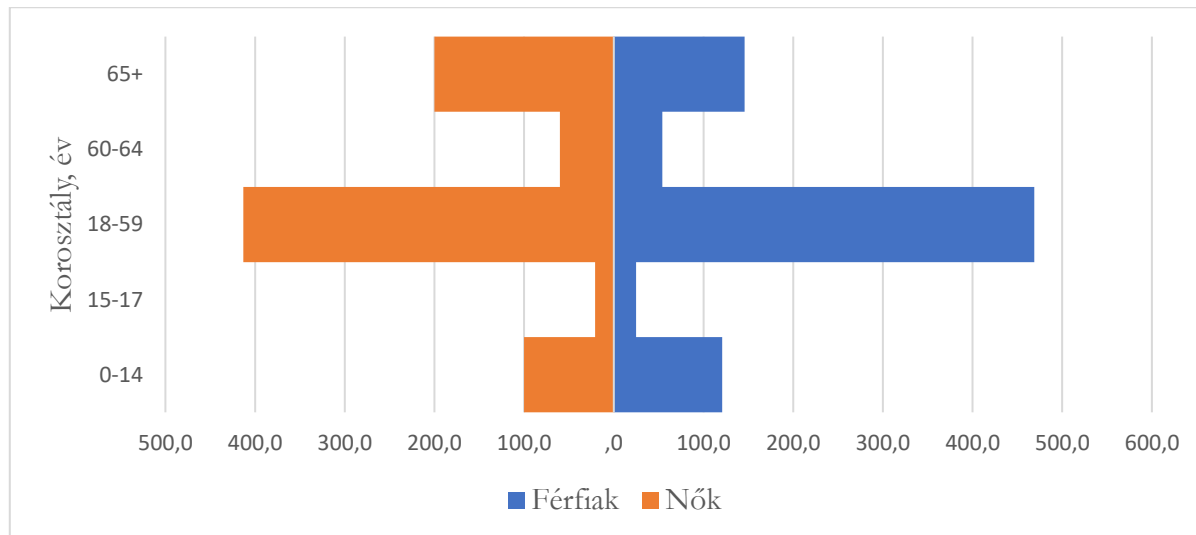
A város helyzetének leírását a társadalmi mutatókkal folytatom. A TEIR adatait felhasználva arra fogom keresni a választ, hogy Pacsa előregedő település-e. Az adatokat az első táblázat tartalmazza.

1. táblázat: Pacsa demográfiai adatainak alakulása I.
(Forrás: TEIR adatok alapján saját számítás)

Pacsa	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022/2015,%
0-2 évesek	42	53	52	49	44	42	43	53	126,19
0-14 évesek	248	251	242	235	222	220	207	221	89,11
18-59 évesek	994	977	963	951	941	913	897	882	88,73
60-64 évesek	134	137	127	109	108	105	105	114	85,07
65-X évesek	299	300	312	329	338	338	348	346	115,72
Fiatalodási index	67,0	69,6	67,0	64,8	59,6	59,1	55,2	59,6	88,94

A hatodik ábrán látható Pacsa korfája a TEIR 2022-es adatai szerint. Véleményem szerint egy ilyen elemző szakdolgozatnak elengedhetetlen hozzátartozója a korfa.

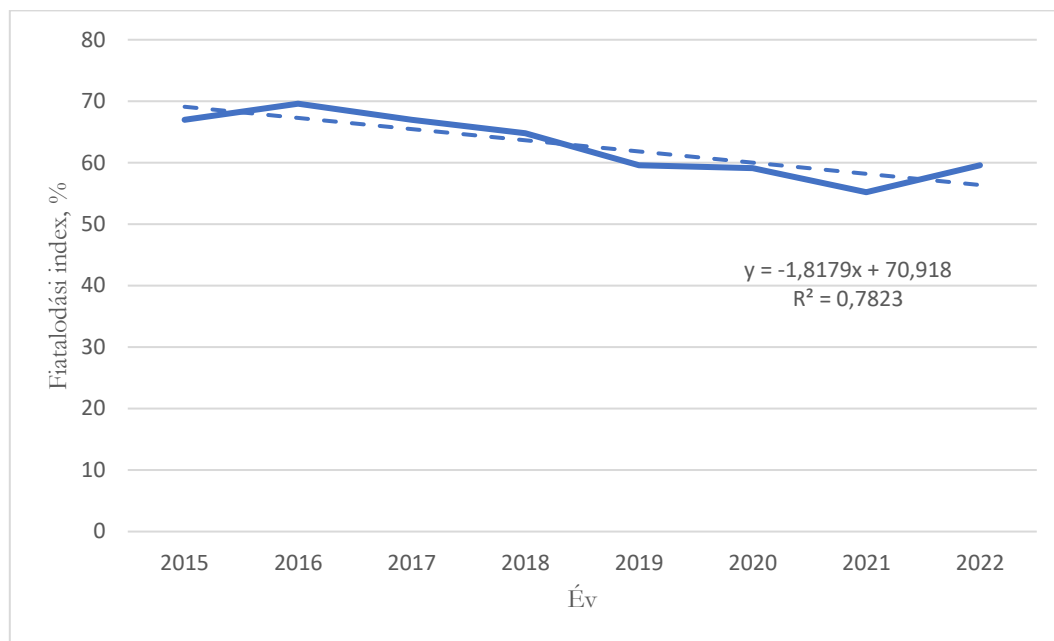
6. ábra: Pacsa korfája 2022-ben
(Forrás: TEIR adatok alapján saját számítás)

A városban a korfa alapján elmondható, hogy a legnagyobb számban önmagukat képviseltető korosztály a 18-59 év közöttiek. Sajnos a 65 évnél idősebbek többen vannak, mint a 0-14 évesek, ami azt jelenti, hogy előregedő városról beszélünk.

A 7. ábra által bemutatott adat a fiatalodási index. Ez ismerteti a fiatalok (nevezetesen a 15 év alattiak) arányát a 65 évnél idősebbek arányához képest.

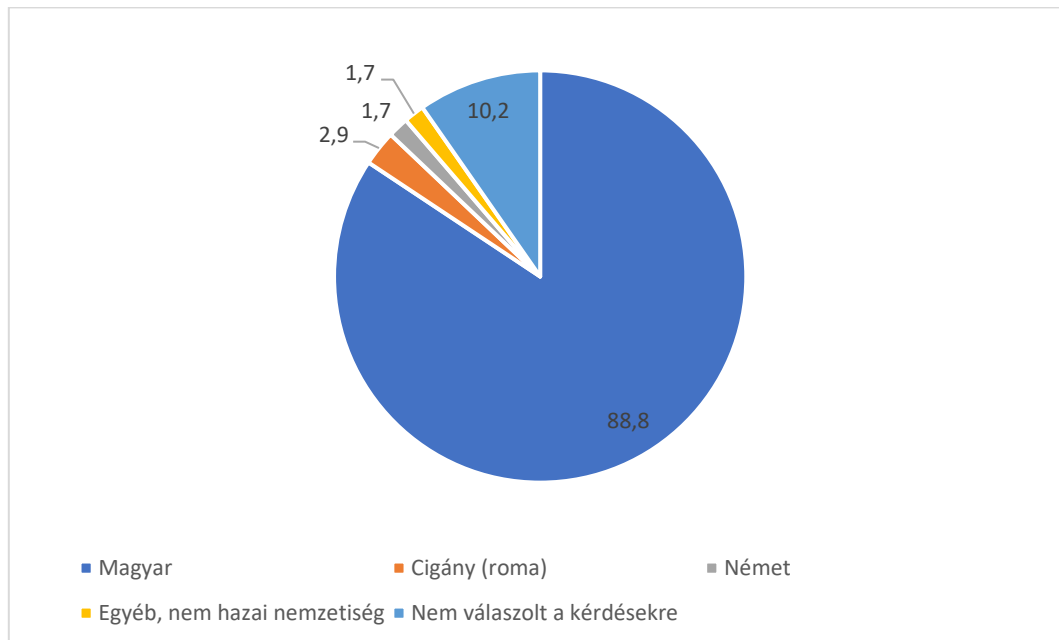
7. ábra: A fiatalodási index alakulása Pacsán 2015-2022 (%)
(Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

Habár 2015-től 2016-ig és 2021-től 2022-ig nőtt, sajnálatos módon 2016 után az ábrán láthatóan a mutató folyamatos csökkenést mutat, amely 2019-ben lelassult, azonban 2020-ban ismét felerősödött. 2015-től 2022-ig az index 7,4%-os csökkenést produkált. Helyben lakóként azt látom, hogy a 2021-2022-es növekedés tovább folytatódhat, amennyiben a település nem veszít vonzerejéből, infrastrukturális ellátottságából, valamint lesznek olyan eladó házak, amiket fiataloknak, friss házásoknak érdemes lesz megvenniük.

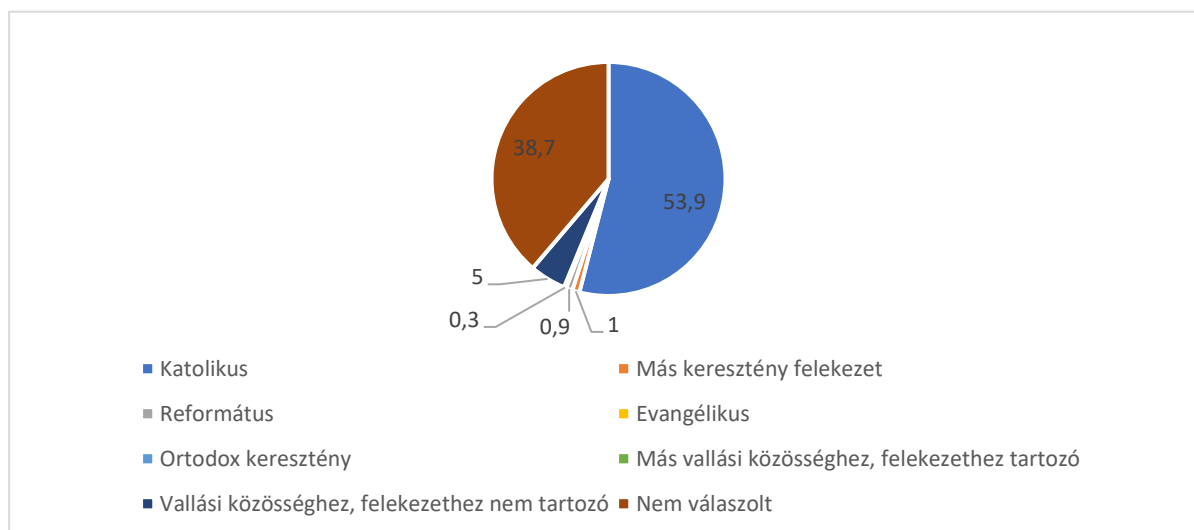
Napjainkban egyre többféle nemzetiségű ember költözik be hazánk területére és ez alól Pacsa se kivétel. A következő ábrán a nemzetiségi megoszlás látható.

811. ábra: A nemzetiségek szerinti megoszlás Pacsán 2022-ben
(Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

Nemzetiségi hovatartozás szerint a legnagyobb arányban a magyarok vannak 88,8%-os arányban, ám a roma nemzetiségűek is már évtizedek, ha nem már évszázadok óta élnek velünk, ők 2,9%-os arányban képviseltetik magukat a városban. Igaz, hogy Pacsán is sokan élnek közülük, ám a roma származásúak inkább a pacsatütti városrészben laknak. Rajtuk kívül németek is tartózkodnak a településen 1,7%-os arányban és sokan közülük vásároltak területet maguknak a Pacsai-hegyen, ám ezek jó része parlagon hever. A diagramból nem derül ki, de itt élőként biztos állíthatom, hogy orosz származásúak is élnek a településen, akik között vannak kortárs képzőművészek és írók is.

9. ábra: Vallási megoszlás Pacsán (2022) (Forrás: 2022 népszámlálás adataiból saját szerkesztés)

Saját ismerősi köröm nagy része katolikus vallású és ez a pacsai lakosok között sincs másképpen, hiszen a diagramon is látható, hogy a lakosság több mint fele (53,9%) a katolikus vallás követője. A lakosság 1%-a más keresztény felekezethez tartozik, ám a református vallásúak közül is élnek a településen, ők 0,9%-ot tesznek ki. Manapság a vallás már háttérbe szorult, van, akit egyáltalán nem is érdekel, ezért a lakosság 5%-a nem is tartozik semmilyen vallási felekezethez és lehet, hogy 38,7%-a ezért nem is válaszolt a vallásra vonatkozó kérdésre a népszámlálás során.

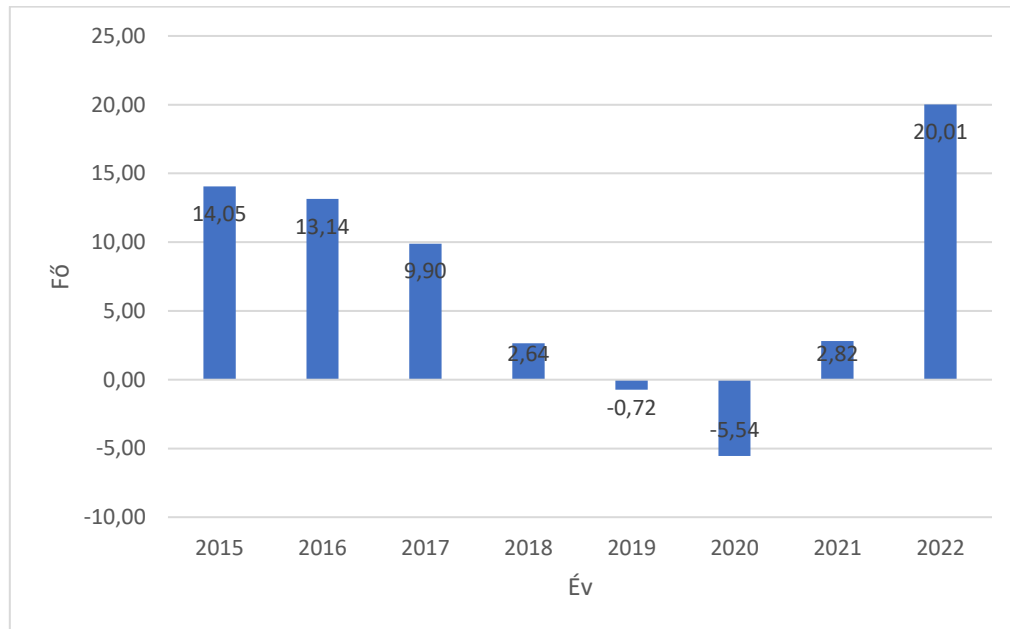
A társadalmi adatok bemutatását folytatva most a halálozásokat és a vándorlási adatokat fogom bemutatni. A TEIR adatai alapján megvizsgálom a település vándorlási egyenlegét és halálozási rátáját. Ezt a második táblázat szemlélteti.

2.táblázat: Pacsa demográfiai adatainak alakulása II. (Forrás: TEIR adatok alapján saját számítás)

Megnevezés	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022/2015,%
A település területe (km2)	22,71	22,71	22,71	22,71	22,71	22,71	22,71	22,71	1,00
Lakónépesség száma az év végén (fő)	1610	1624	1596	1576	1560	1535	1515	1534	0,95
Halálozások száma (fő)	21	25	25	20	18	23	20	31	1,48
Állandó odavándorlások száma (eset)	42	39	50	35	48	57	51	50	1,19
Állandó elvándorlások száma (eset)	45	42	64	51	76	96	73	46	1,02
Vándorlási egyenleg (fő)	14,05	13,14	9,90	2,64	-0,72	-5,54	2,82	20,01	1,42
Halálozási ráta (1000 lakosra jutó halálozások száma) (db)	13,04	15,39	15,66	12,69	11,54	14,98	13,20	20,21	1,55
Népsűrűség (fő/km2)	70,89	71,51	70,28	69,40	68,69	67,59	66,71	67,55	0,95

Az odavándorlások és elvándorlások különbözete adja meg a vándorlási egyenleget, amely azt jelenti, hogy adott évben hogyan változott a népességszám. A 10. ábra ezt mutatja be.

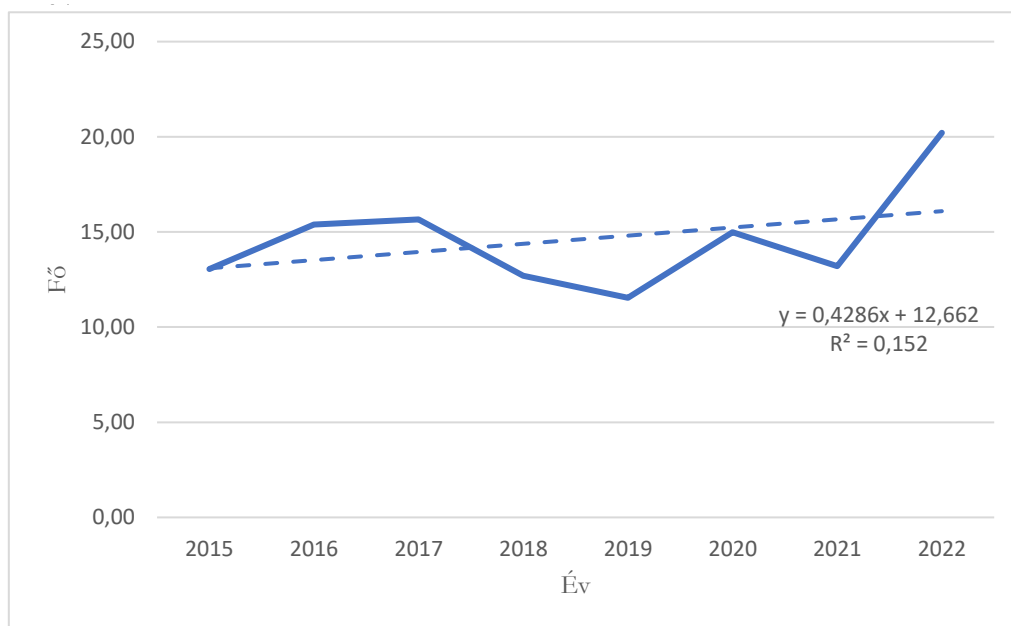
10. ábra: Pacsa vándorlási egyenlege 2015-2022 (Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

A vándorlási egyenlegen a mutató pozitív és negatív irányba tud elmozdulni. Ha a mutató pozitív, akkor a népesség nőtt, ha pedig negatív, akkor csökkent a népesség száma. A fenti ábrán látható, hogy a 2019-2020-as évben az egyenleg negatív elmozdulást mutatott, ami betudható a COVID járványnak, ám a pandémia vége láthatóan jó hatással volt a közhangulatra, hogy 2022-ben olyan magas értéket vett fel, amihez fogható nem történt 2015 óta.

A halálozási ráta a településen történt halálesetek számát prezentálja ezer főre vetítve. A pacsai halálozási ráta a 11. ábrán látható.

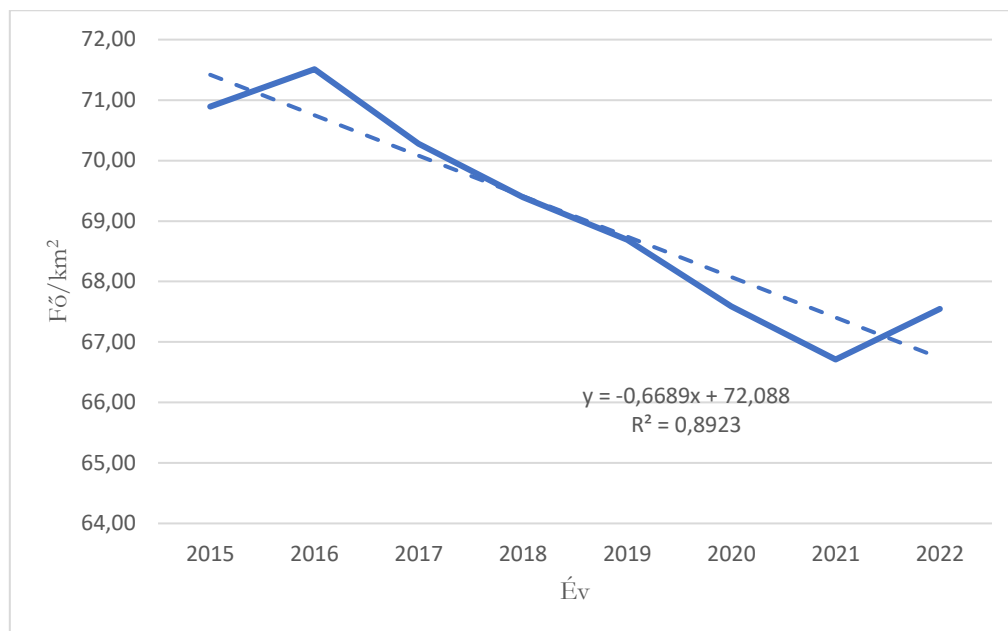
11. Ábra: a halálozási ráta alakulása Pacsán 2017-2022 (Forrás: TEIR adatok alapján saját

Láthatóan Pacsán 2015-től 2017-ig növekedett, majd 2017-től 1 éven át hirtelen és nagy mértékű csökkenés következett be, majd a csökkenés mérséklődött, de 2019-ig kitartott. Mindez a COVID-19 járvány beköszöntével megváltozott és a mutató intenzív növekedésnek indult pozitív irányba, ami (feltehetően) a népesség átoltottságának köszönhetően 2020-ban megváltozott és csökkenésnek indult, de 2021-ről 2022-re soha nem látott mértékben kezdett nőni. Ennek okát nem tudjuk, csak remélhetjük, hogy a halálozások száma rövid időn belül minimalizálódni fog és utána stagnálás következik be.

A népsűrűség a lakónépesség számát adja meg a terület arányában. A 2015-2022 közötti pacsai népsűrűségi adatok az alábbi (12.) ábrán láthatóak.

12. ábra: A népsűrűség alakulása Pacsán 2015-2022 (fő/km²)
(Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

Habár Pacsa területe nem csökkent, a lakosságszám annál inkább, éppen ezért látható, hogy 2016-tól 2021-ig viszonylag egyenletes csökkenés volt megfigyelhető ezen mutató tekintetében. Mindezek ellenére 2021 után látványos növekedés vette kezdetét, ami remélhetőleg folytatódni fog a későbbiekben is.

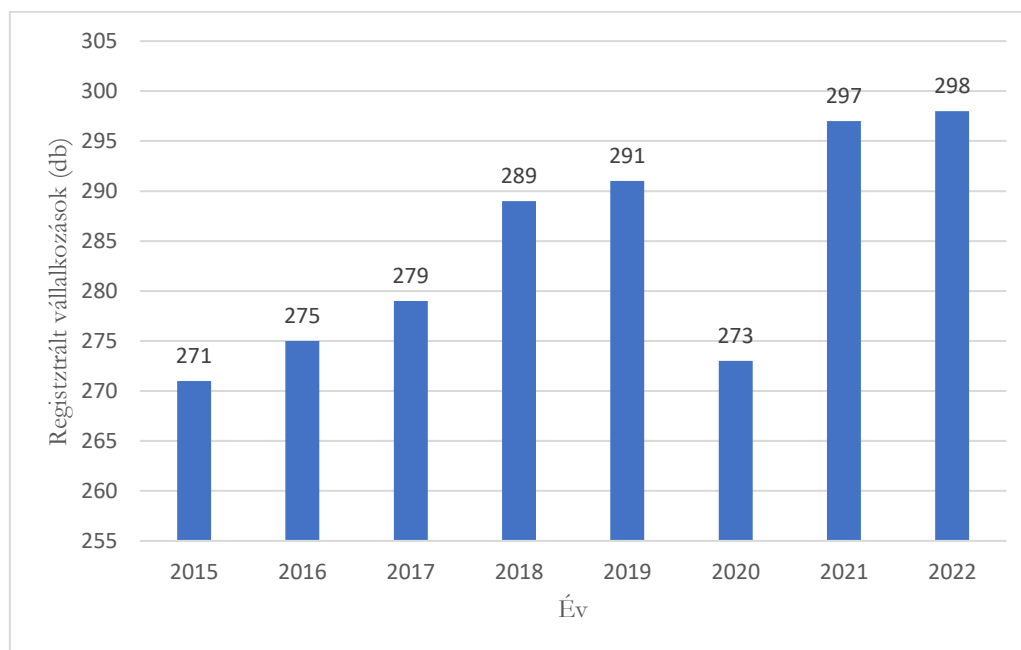
6.2. Pacsa gazdasági mutatói

Dolgozatom következő fejezetében Pacsa Gazdasági vonatkozású adatai közül fogok néhányat elemezni. Ezeket a harmadik táblázatban fogom szemléltetni, majd a továbbiakban ábrákkal. Az adatokat a TEIR rendszerből és a Nemzeti Jogszabálytár önkormányzati rendeletekkel foglalkozó részéből használtam fel.

3. táblázat: Pacsa gazdasági mutatóinak alakulása
(Forrás: TEIR és NJT adatok alapján saját szerkesztés és számítás)

Megnevezés	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022/2015,%
Lakónépesség száma az év végén (fő)	1610	1624	1596	1576	1560	1535	1515	1534	0,95
Regisztrált vállalkozások száma (db)	271	275	279	289	291	273	297	298	1,10
Regisztrált mellékfoglalkozású egyéni vállalkozók (db)	20	20	21	21	22	19	24	27	1,35
Regisztrált főfoglalkozású egyéni vállalkozók (db)	47	44	46	52	53	55	65	60	1,28
Regisztrált nyugdíjas egyéni vállalkozók (db)	6	3	1	2	3	2	2	1	0,17
Az önkormányzat helyi adóbevételei (ezer ft)						63028	32000	42184	

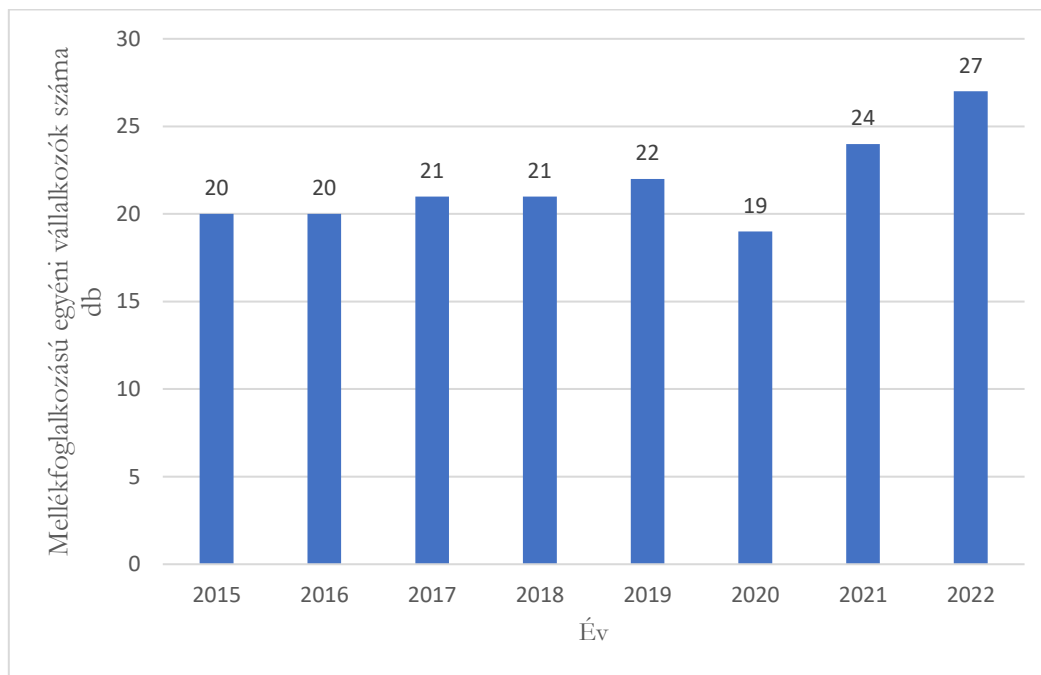
13. ábra: Regisztrált vállalkozások száma Pacsán 2015-2022 (db)
(Forrás: TEIR adatok alapján saját számítás)

A pacsai regisztrált vállalkozások száma az elmúlt évek során egyenletesen nőtt, kivéve a COVID időszakát, amikor is körülbelül 6%-os visszaesés következett be. 2021-ben a visszaesés előtti maximum értéket is túlszárnyalva jöttek létre régi-új vállalkozások, ami a 2022-es évben folytatódott is. Ezt a 13. ábrán levő adatok mutatják.

Mellékállás gyanánt az elmúlt években egyre többen kezdtek egyéni vállalkozásba a városban. Mivel nem nagy településről beszélünk, ezért az ábrán szereplő adatok meg se közelítik a nagyvárosokét. A 14. ábra pontosan bemutatja a 2015-2022 közötti állapotot.

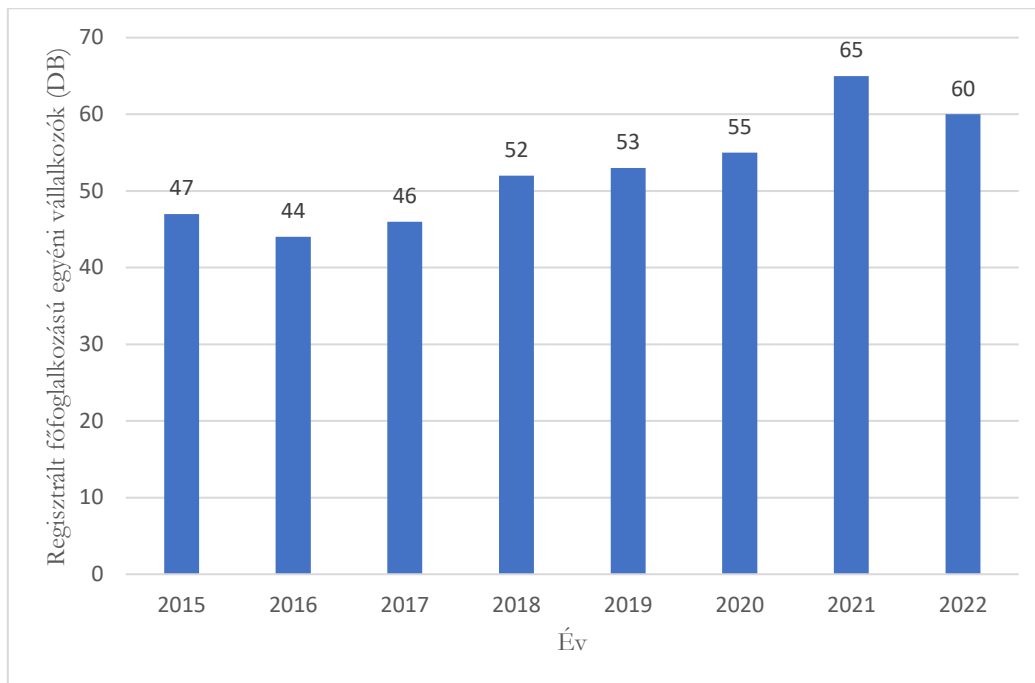
14.ábra: Regisztrált mellékfoglalkozású egyéni vállalkozók száma a településen 2015-2022 (db)
(Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

Amíg 2015-ben 20 fő mellékállású egyéni vállalkozó volt, addigra ez a szám 2017-re és 2018-ra egyel, 2019-re kettővel nőtt. Közben 2020-ban történt egy visszaesés, ami a 2015-ös adattól is egyel elmarad, ekkor 19 ilyen vállalkozás volt. 2021-ben már emelkedett a mellékállásban vállalkozók száma 24-re, majd 2022-ben újabb hárommal gyarapodott a mellékállásban vállalkozók száma.

A folytatásban a főfoglalkozású egyéni vállalkozók számát láthatjuk. Az adatokat a 15. ábra szemlélteti

15.ábra: Regisztrált főfoglalkozású egyéni vállalkozók száma Pacsán 2015-2022 (db)
(Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

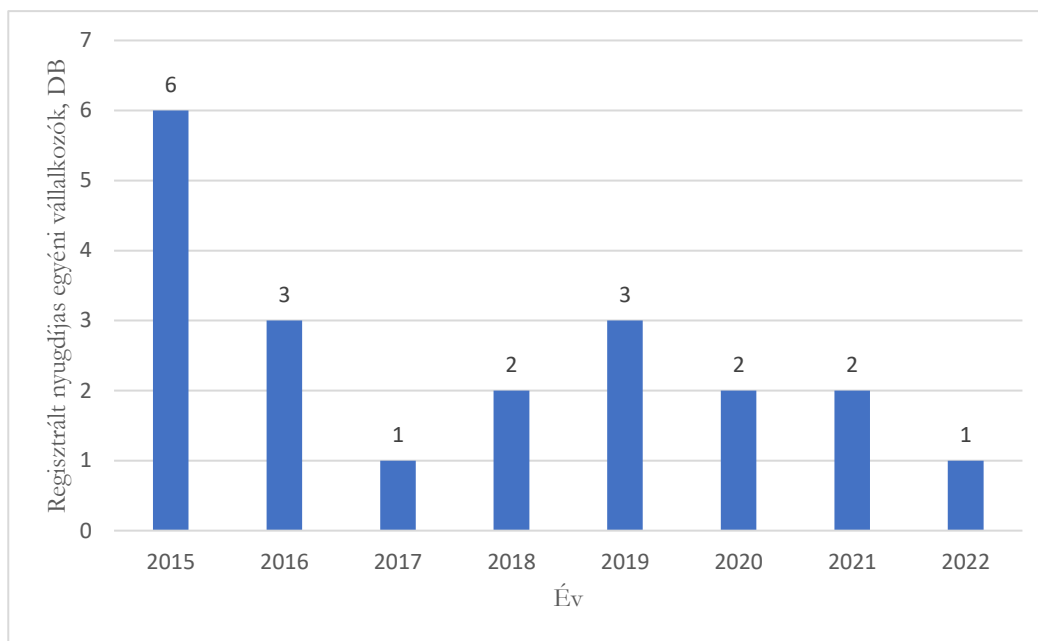

Főfoglalkozású egyéni vállalkozók tekintetében sokkal jobban teljesít a város. A helyi természetes- és jogi személyek közül is sokan szoknak munkát adni ezeknek a vállalkozóknak, hiszen Pácsa nem egy nagy város, itt elég falusias hangulat uralkodik, vagyis mindenki ismer mindenkit. Ez nincs másképpen a vállalkozókkal kapcsolatban sem, hiszen mindenki ismeri a munkájukat és azt is, hogy milyen minőségben és árakkal dolgoznak. A főállású vállalkozók száma az elmúlt években általánosságban pozitív irányba változott, ám 2016-ban és 2022-ben csökkent.

A nyugdíjas korúaknak több okuk is lehet a munkavállalásra: kevés számukra a nyugdíj vagy éppen unatkoznak. A pacsai nyugdíjas egyéni vállalkozók esetében nem tudható hogy pontosan miért is vállalnak ilyenféle munkát, viszont a munkavállalók számait tudjuk. Ezeket a számokat a 16. ábra mutatja be.

16.ábra: Regisztrált nyugdíjas egyéni vállalkozók száma Pacsán 2015-2022 (db)

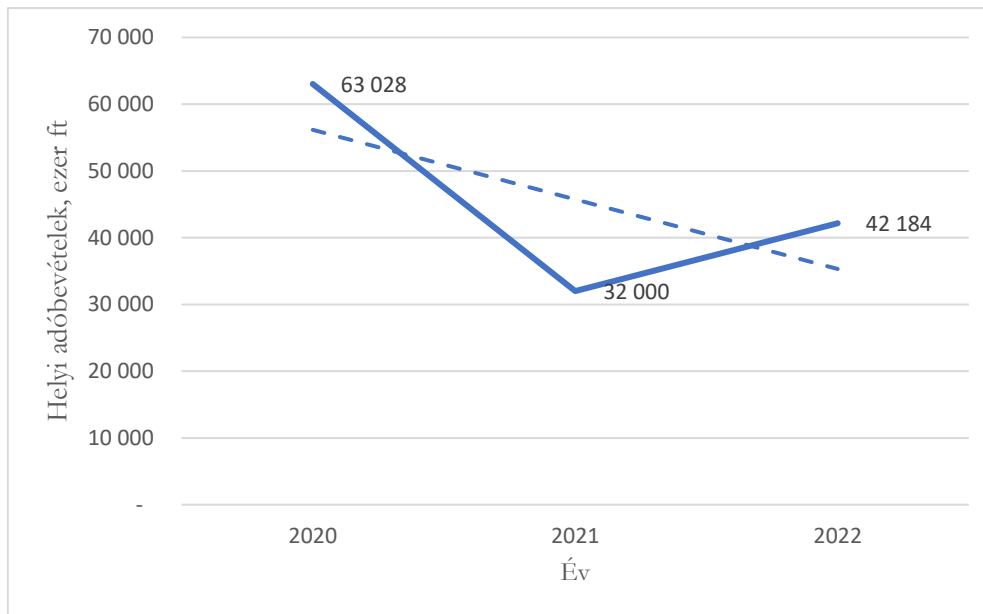
(Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

2015-höz képest drasztikusan lecsökkent a nyugdíjas vállalkozók száma. amíg 2015-ben 6-an voltak, addig 2016-ra ez a szám 50%-kal csökkent, majd egy évvel későbbre harmadolódott. 2018-ban egy, valamint 2019-re 2 fővel növekedett. Ezután egy fővel csökkent majd stagnált, végül 2022-ben mindössze egy fő nyugdíjas egyéni vállalkozó volt.

A helyi adóbevételek minden önkormányzat számára fontos bevételi források. A 2020-2022 közötti időszak bevételi adatait a 17. ábrán szemléltetem.

17.ábra: Az önkormányzat helyi adóbevételei 2020-2022 (ezer Ft)
(Forrás: Nemzeti Jogszabálytár adatai alapján saját szerkesztés)

Jól látható, hogy 2020-hoz képest 2021-ben egy nagy mértékű visszaesés következett be, ami aztán 2022-re mérséklődött. Pacsa város esetében ezek az adók 2021-ben a következők voltak:

- Iparüzési adó
- Magánszemélyek kommunális adója
- Települési adó
- Pótlékok, bírságok
- Talajterhelési díj
- Idegenforgalmi adó

6.3. Pacsa infrastrukturális mutatói

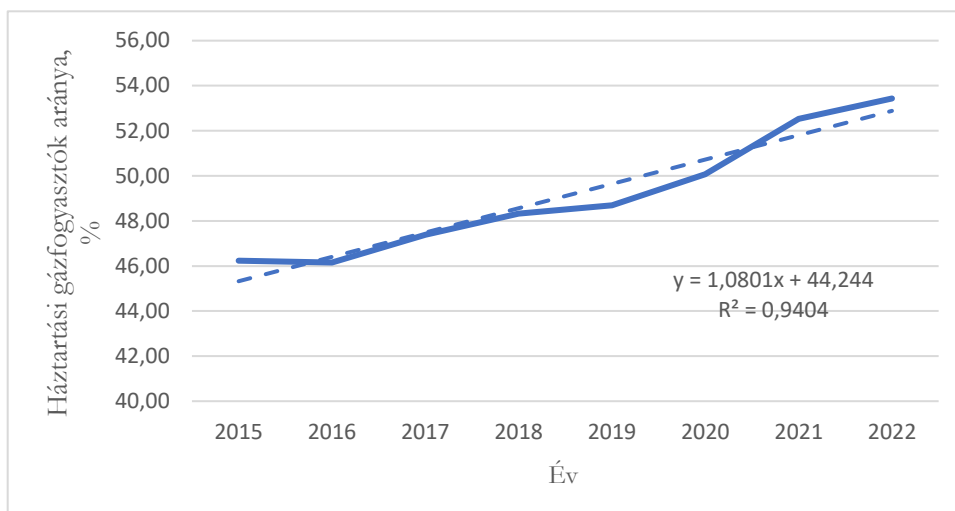
A következőkben a Települést érintő infrastrukturális mutatók közül néhányat fogok bemutatni, amelyeknek ismeretében képet kaphatunk arról, hogy hány lakás, hány háztartási gázfogyasztó található a településen, illetve a közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza és a közcsatornahálózat-hossza milyen hosszúságban lett lefektetve régebben. Ezek után kiszámítottam, hogy a háztartásoknál milyen mértékben van használatban a vezetékes gáz a teljes lakásállomány százalékában. Ezeket a következő (negyedik) táblázatban mutatom be.

4. táblázat: Pacsa infrastrukturális mutatóinak alakulása I.

(Forrás: TEIR adatok alapján saját számítás)

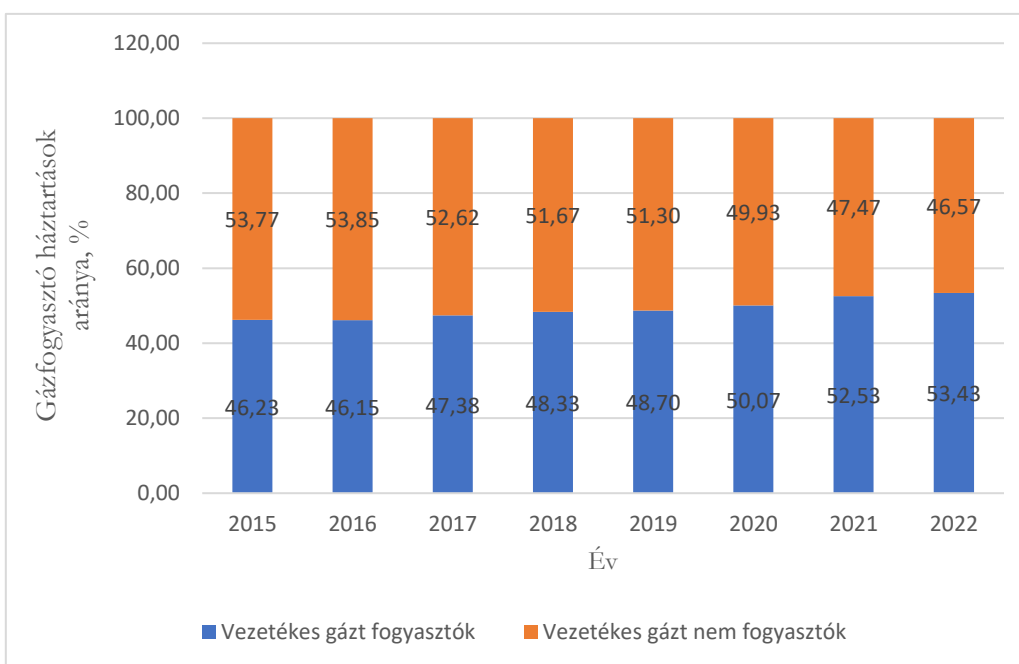
Megnevezés	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022/2015,%
Lakásállomány (db)	690	689	688	689	690	691	691	670	0,97
Háztartási gázfogyasztók (db)	319	318	326	333	336	346	363	358	1,12
Közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza (km)	16,1	16,1	16,2	18,3	18,2	18,4	18,4	18,4	1,14
Közcsatornahálózat hossza (km)	10,5	10,5	10,7	12,9	12,9	12,4	12,4	12,4	1,18
<i>Vezetékes gázt fogyasztó háztartások száma a lakásállomány százalékában (%)</i>	46,23	46,15	47,38	48,33	48,70	50,07	52,53	53,43	1,16

18.ábra: Háztartási gázfogyasztók aránya a településen 2015-2022 (%)
(Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

A 18. ábrán tisztán kivehető, hogy a háztartási gázfogyasztók aránya folyamatos és viszonylag egyenletes emelkedést mutatott a vizsgált évek alatt, ami az életszínvonal fejlődését is jelenti egyben.

19.ábra: A gázfogyasztó háztartások arányának alakulása a településen 2015-2022,%
(Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

A 19. ábra szerinti bemutatásban pacsai háztartások közötti megoszlás gázfogyasztás vonatkozásában nagyjából fele-fele arányban oszlik el. 2015-től 2022-ig nagyjából 15%-kal több háztartás kezdett el vezetékes gázt használni, de a 8 éves terminus alatt a használók és nem használók aránya is 50% körül volt.

A következő táblázatban néhány adatot fogok bemutatni arról, hogy a település milyen távolságban helyezkedik el a térségben és az országban fontos városoktól és gyorsforgalmi utaktól

5. táblázat: Pacsa infrastrukturális mutatóinak alakulása II.

(Forrás: Google térkép útvonaltervezője alapján)

Megnevezés	Autópályától	Gyors forgalmi úttól	Vármegyeszékhelytől	Járasközponttól	Fővárostól
Távolság (km)	23	21	29,7	29,7	205

A lokalitást tekintve Pacsa kiváló helyen van, hiszen a vármegyében nincs semmi se túl messze. Az M7-es autópályától a Google térkép útvonaltervezője alapján mindössze 23 km választja el, Zala vármegyeszékhelyétől nagyjából 30km. Mivel a járásközpont megegyezik a vármegyeszékhellyel, ezért a távolság azonos. Az M76-os gyorsforgalmi út eléréséhez csupán 21 km-t kell megtennünk. A városban található egy autóbusz-állomás, illetve egy kisebb buszmegálló, valamint a szomszéd településen (Zalaszentmihályon) található a Zalaszentmihály-Pacsa vasútállomás, ami pusztán 5km-re található a településtől. Napi többszöri alkalommal indulnak buszjáratok a környező településekre, nagyobb városokba. Ezen felül Kelemen Tamás polgármester felhívta rá a figyelmem, hogy 2017 óta napi rendszerességgel indul Pacsáról Budapestre közvetlen buszjárat reggelente, ami délutánonként visszafelé is közlekedik.

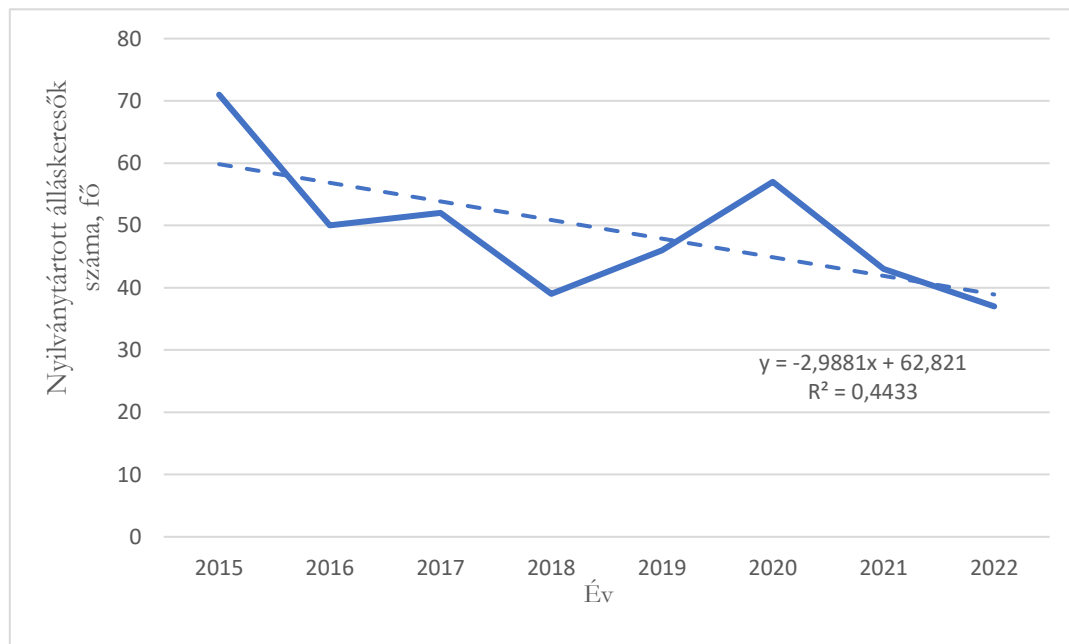
6.4. Pacsa foglalkoztatási mutatói

Dolgozatom következő részében a foglalkoztatási adatokat veszem görcső alá és a TEIR adatai alapján számításokat végeztem arról hogy milyen arányban vannak jelen a lakosságban az álláskereső és az egy éven túl nyilvántartott álláskereső. A számítások eredményét a következő táblázatban mutatom be.

6. táblázat: A foglalkoztatási adatok a településen
(Forrás: TEIR adatok alapján saját számítás)

Megnevezés	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022/2015,%
Nyilvántartott álláskereső száma összesen (fő)	71	50	52	39	46	57	43	37	52,11
Egy éven túl nyilvántartott álláskereső száma összesen (fő)	19	7	11	9	11	22	17	15	78,95
Nyilvántartott álláskereső/lakosok száma, %	4,41	3,08	3,26	2,47	2,95	3,71	2,84	2,41	54,69
Egy éven túl nyilvántartott álláskereső/lakosok száma, %	1,18	0,43	0,69	0,57	0,71	1,43	1,12	0,98	82,86
Egy éven túl nyilvántartott álláskereső/nyilvántartott álláskereső, %	26,76	14,00	21,15	23,08	23,91	38,60	39,53	40,54	151,49

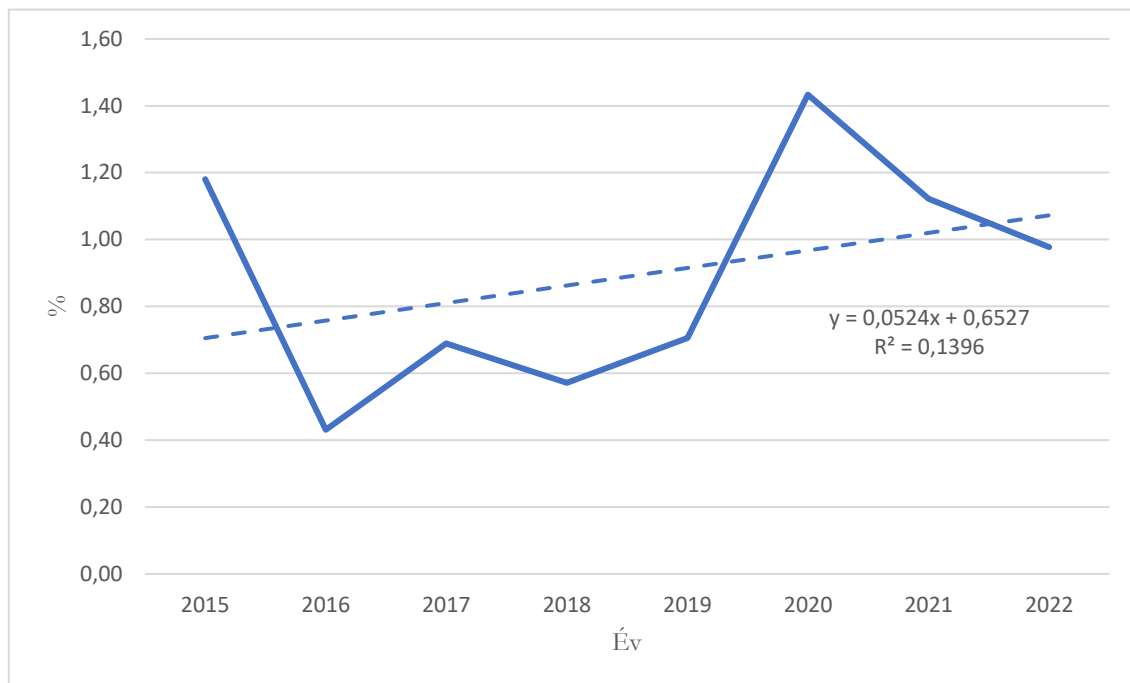
20. ábra: A nyilvántartott álláskereső számának alakulása Pacsán 2015-2022 (fő)
(Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

A 20. ábra szemlélteti, hogy a nyilvántartott álláskereső számában 2015-től kezdődően egy intenzív csökkenés látszódik a diagramon, ami 1 éven keresztül tart. Ezt követően egy enyhe növekedés, majd ismét egy drasztikus csökkenés látszódik. 2018-tól egészen 2020-ig 18 fővel nőtt a munkanélküliek száma, majd ez a szám 2021-re 43-ra, 2022-re pedig 37-re csökkent. 2015-től 2022-ig 34 fővel csökkent az álláskereső száma.

Az egy éven túl nyilvántartott álláskereső aránya a lakosok számának arányában folyamatosan változott az évek alatt. A változásokat a 21. ábrán láthatjuk.

21. ábra: Egy éven túl nyilvántartott álláskereső/lakosok száma 2015-2022, %
(forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

2015-től 2016-ig nagy mértékben csökkent, majd az ezt követő 4 évben az azelőtti állapotot is felülmúlva megemelkedett, majd a COVID időszak után ismét csökkenésnek indult.

6.5. A települést érintő egyéb jellemzők

A Város helyzetének leírását néhány a fentiekől eltérő egyéb jellemzővel zárom, ahol is bemutatom, hogy milyen alapítványok és civil szervezetek munkálkodnak Pacsáért nap mint nap. Ezt a hetedik táblázatban mutatom be.

7. Táblázat: Alapítványok és civil szervezetek Pacsán

Tevékenységi köre:	
Egyéb	Pacsai Vadásztársaság, Pacsáért Alapítvány, Ifjú Gazdák Zala Megyei Gazdaköre (Pacsai székhely)
Kulturális	Nőszírom Kulturális Egyesület
Közbiztonság	Pacsai Polgárőr Egyesület, Pacsa és Környéke Tűzoltó Egyesület
Sport	Pacsai Haladás Sportegyesület, Haladás Horgászegyesület Pacsa
Oktatás	Pacsai Iskolásokért Alapítvány
Természetvédelem	Pacsai Városvédő és Szépítő Egyesület

(Forrás: internet 25: www.zalacivil.hu/szervezetek/, internet 26: www.pacsa.hu/index.php/hu/varos/egyesuletek-civil-szervezetek)

7. Projektek és beruházások a településen

7.1. Külterületi „Hegyi út” felújítása

A településen az elmúlt években számos utca és járda burkolata újult meg, de volt köztük egy, amelynek újjászületésére régóta vártak a pacsaiak. A Pacsai-hegyre vezető út állapota az elmúlt években nagyon sok embernek okozott kellemetlenségeket, hiszen tele volt gödrökkel, ami a járművek állapotában kárt tett és az utazási élményt is rontotta. Pacsa Város Önkormányzatának 56 904 495 Ft támogatást sikerült elnyernie a VP6-7.2.1.1-21 kódszámú Külterületi helyi közutak fejlesztése című felhívásban benyújtott „Külterületi útfelújítás Pacsán” című projektjére. 2023.08.01-én az Önkormányzat leszerződött a Horváth Ép. Kft.-vel, valamint az Zalaegerszegi Városfejlesztő Zrt.-vel is, akik a projektmenedzsment részét vállalták a munkálatoknak. Az felújítás elkészült, a műszaki átadást 2023.10.18-án bonyolították le. A projekt helyszínén kihelyezésre került egy C tábla, ezen felül fotódokumentációval biztosították a lakosságot a szakszerű munkavégzésről. Ezzel a projekt lezárult. A 22. ábrán látható az elkészült út átadása.

(Forrás: internet 27)

22.ábra: Az új út átadása

(Forrás: internet 28)

7.2. Műfüves pálya felújítása

Városunk csatlakozott a Magyar Labdarúgó Szövetség által indított országos szintű pályaépítési programhoz, melynek keretén belül a már 10 éves használat miatt leharcolt állapotban levő műfüves pályát újították fel. A beruházás költsége 17.333.260 forint volt, melynek 10%-át kellett az önkormányzatnak önrész formájában kifizetnie. Az MLSZ által megbízott Nemzeti Sportügynökség Zrt. folytatta le a beszerzési eljárást, melynek végeredménye képpen a kivitelező a Gardengroup Kft. lett.

Az elvégzett munkálatok:

- labdafogó és kapuhálók cseréje
- régi burkolat bontása
- kiegyenlítő-réteg felújítása
- az új műfű feltöltése gumi granulátummal és kvarchomokkal

(Forrás: internet 29, internet 30)

A 23. ábrán látható a műfüves pálya felújítás utáni állapota.

23. ábra: A felújított focipálya
(Forrás: internet 29)

7.3. Sószoza kialakítása Pacsán

Településünkön kialakításra került egy sószoza, amely egészségre gyakorolt jótékony hatásai közismertek. A beruházás 2021-ben fogalmazódott meg a településvezetők körében. A pacsai egészségház épületének volt egy kihasználatlan része, melyet a fogorvosi, védőnői és háziorvosi részek felújításakor használtak időszakos jelleggel. Mikor ezek a felújítások befejeződtek, akkor vágtak bele a helyiség felújításába. Ez 4,6 millió forintba került. Ezután elkezdődhetett a sószoza berendezése. 1850 kilogrammnyi parajdi kő került a borovi fenyőből épített állványokra, ezen felül egy sógenerátor is beszerelésre került. Mindezeket túl megvilágított himalájai sőtéglákat is helyeztek el a helyiségben, amely színterápiás kezelésre is alkalmas. A helyiség berendezése 2,6 millió forintba került és egyszerre 15 ember tudja használni a sószobát. Alkalmanként 30-45 perces használatot mondanak egészségesnek és a pacsai iskolába és óvodába járó gyermekek, valamint a helyiek számára ingyenesen igénybe vehető a szolgáltatás. A kezelésre a pacsai Fekete Sas Gyógyszertárban kihelyezett regisztrációs űrlapokon lehet jelentkezni. A 24. ábrán látható az elkészült sószoza egy részlete.

(Forrás: internet30, internet 31)

24. ábra: Dr. Lekszikov Gábor gyógyszerész és Kelemen Tamás polgármester a sószobában
(Forrás: internet 31)

8. Összefoglalás

Amikor kitaláltam, hogy milyen témában szeretném szakdolgozatomat elkészíteni, fontos szempont volt, hogy olyan téma legyen, ami közel áll hozzám és ami mások számára is érdekes lehet. Ennek érdekében választottam ezt a témát, hiszen ez egy átfogó terület társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból.

Először is nagy vonalakban leírtam Pacsa Városról egy rövid bemutatást, majd belevettem magam a település történelmébe. Visszamentem egészen az őskorig, majd onnan - az általam fontosabbnak ítélt korok kiemelésével - fokozatosan taglaltam, hogy az évezredek során hogyan alakult át a település és térsége és érte el mai formáját.

A továbbiakban felvázoltam néhány érdekességet és nevezetességet, ami a városunkhoz és annak történelméhez köthető, kezdve azzal, hogy Pacsa lett 2009-ben – akkor még Zala megye, ma már Zala vármegye – tizedik városa és ezzel együtt Közép-Zala egyetlen városa. Szót ejtettem a Pacsai-tóról, ami 1975-ös létrejötte óta a pacsaiak és a környékeliek kedvelt strandoló helye, valamint a helyi horgászegyesület tagjai számára rendszeres felüdülést biztosító horgászati helyszín is egyben. Mindezek után következett a Zalai Dombokat vigyázó Öreg Hárs bemutatása, egybekötve Csaba királyfi és a Csaba-kút történetével. Ezután röviden bemutattam a XVIII. században épült Szent Márk kápolnát, ami a fent említett Öreg Hárstól mindössze pár száz méterre található. Dolgozatomba mindenképpen bele szerettem volna ékelni néhány információt az egykori labdarúgó kollégiumról, hiszen ez az épület és a hozzá fűződő emlékek Pacsa történetében és életében egy nagyon fontos helyet foglalnak el. Ezen felül számomra is nagy jelentőséggel bír az épület, hiszen abban az időben zárták be az intézményt, amikor én a Pacsai Általános Iskola, Óvoda és Kollégium tanulója voltam, valamint nem egy barátommal ismerkedtem meg a kollégium miatt. Dolgozatom érdekességekről szóló befejező részét az egykori rendőrfőkapitányról, Dr. Fülöp Valterről írtam. Ennek okai, hogy édesapja a családjunk barátja, valamint a helyi horgász- és futball élet egy meghatározó személyisége volt és annak ellenére, hogy megannyi címet birtokolt, Pacsához mindig hű maradt.

A következőkben Pacsáról és környékéről adtam egy részletesebb betekintést elhelyezkedés, lakónépesség valamint terület szempontjából. Ezután rátértem a módszertanra és arra, hogy a főbb statisztikai adatokat milyen forrásokból szereztem be.

Tanulmányoztam a települést társadalmi, gazdasági, infrastrukturális és foglalkoztatási szempontból, valamint kitértem a települést érintő egyéb jellemzőkre is. társadalmi szempontból kezdtem a település lakónépességének vizsgálatával, amelynél a vizsgált időszakban nagyjából 16%-os csökkenés volt megfigyelhető, ennek oka lehet többek között a

halálozások számának növekvő értéke. Ezután a település korfáját összevetve a fiatalodási index változásával megbizonyosodtam róla, hogy Pacsa egy előregedő település, hiszen a 65 évnél idősebbek magasabb számban képviseltetik magukat mint a 15 év alattiak. A vizsgált időszak alatt a mutató 11,04 %-os csökkenést produkált. A vallási megoszlás vizsgálata során bebizonyosodott amit véltem, hogy a magyar nemzetiségűek vannak a legtöbben a településen, akik 88,8%-ot tesznek ki a lakosságból, utánuk következnek a roma származásúak 2,9%-kal, majd 1,7-1,7%-os képviselettel rendelkeznek a németek és az egyéb külföldi nemzetiségűek. A megkérdezettek 10,2%-a nem válaszolt a kérdésekre. Vallás szerint a legtöbben katolikusok (53,9%), a második legnagyobb számot a kérdésre nem válaszolók produkálták 38,7%-kal, őket követték a semmilyen vallási közösséghez nem tartozók. A reformátusok és a más keresztény felekezethez tartozók körülbelül 1-1%-ot tesznek ki a lakosságból, a más felekezethez tartozók pedig 0,3%-ot. A vándorlási egyenleg 2015-ben 14,05 volt, ám folyamatos csökkenést mutatott, ami 2020-ban csúcsosodott ki, amikor is már negatív értéket vett fel, ez betudható a COVID járványnak. 2021-től ez növekedésnek indult és 2022-ben már egy rég óta nem látott 20,01-es értéket vett fel. A halálozási ráta eléggé változóan alakult, de összességében nőtt: 2015-ben 21, 2022-ben már 31 ember hunyt el. A népsűrűség 2016-tól 2021-ig egy intenzív és folyamatos csökkenést mutatott, ami a halálozási rátával és a lakónépességgel összevetve nem is csoda, ám szerencsére 2022-től ismét növekedni kezdett.

A társadalmi helyzet felmérése után a gazdasági mutatókat vettem górcső alá. A regisztrált vállalkozások száma 2015-ben 271, 2022-ben pedig 298 darab volt, ez majdnem 10%-os növekedést jelent. Regisztrált mellékfoglalkozású egyéni vállalkozók száma 2015-től 2022-ig 35%-kal nőtt. A regisztrált főfoglalkozású egyéni vállalkozók száma 2015-től 2021-ig 38%-os növekedést mutatott, aztán 2022-re nagyjából 8%-kal csökkent. Kíváncsiságomtól hajtva megvizsgáltam, hogy nyugdíjazásuk után még hányan végeznek vállalkozói munkát, ezért rákerestem a regisztrált nyugdíjas egyéni vállalkozók számára. Megdöbbenve tapasztaltam, hogy mindössze néhány főről van szó. 2015-ben 6 fő volt, 2022-re már csak egy fő maradt. Ez kapcsolatban lehet az életszínvonal növekedésével, valamint a halálozások számának növekedésével is. A gazdasági mutatók közül az utolsó az önkormányzat helyi adóbevételeinek vizsgálata volt. Ezen először 49%-os csökkenés, majd 31,25%-os növekedés látszott, de összességében a bázisévhez képest csökkenés következett be.

Továbbhaladva az infrastrukturális mutatókra tanulmányoztam háztartási gázfogyasztók arányát a településen, ami egyértelmű növekedést mutatott, ám az üteme váltakozó volt. Itt a növekedés 15%-ot jelentett. Táblázatba foglalva a Google Térkép útvonaltervezőjét segítségül

hívva kigyűjtöttem, hogy Pacsa a legközelebbi autópályától 23, gyorsforgalmi úttól 13, megyeszékhelytől nagyjából 30, a fővárostól pedig 205 km-re helyezkedik el.

Az infrastrukturális adatok után elemeztem a foglalkoztatási mutatókat is. Először a nyilvántartott álláskeresők számának alakulását boncolgattam, de a diagram nagyon változó adatokat mutatott. 2015 és 2018 között majdnem végig csökkent, majd 2020-ig nőtt, aztán megint csökkenésnek indult. A vizsgált időszak eleje és vége között nagyjából 48%-ot csökkent. A következőkben az egy éven túl nyilvántartott álláskeresők/lakosok számának arányát vettem szemügyre, de ezek az adatok is az előzőhöz hasonló képet festettek a diagramra. 2015-től 2016-ra egy nagymértékű csökkenés következett be, majd 2020-ig - egy kisebb megszakítással - nőtt, végül ismét csökkenésnek indult.

A város helyzetének leírását a helyi civil szervezetek és egyesületek táblázatos felsorolásával zártam.

Végezetül bemutattam 3 nemrégiben megvalósult beruházást. Nem a legtöbb pénzbe kerülőket írtam le, hanem azokat, amelyek – megítélésem szerint – valamilyen okból kifolyólag érdemesek voltak arra, hogy szót említsek róluk.

Először a helyiek nyelvjárása szerinti „Hegyi út” felújítását vázoltam fel. A projektre 95%-os támogatást sikerült elnyernie az önkormányzatnak. Azért írtam bele a dolgozatomba, mert a helyiek számára ez az út mindig is nagy jelentőséggel bírt, hiszen nagyon sok embernek van területe a Pacsai-hegyen és az út egészen eddig siralmas állapotban volt. Hála a polgármesternek és a 2023-as rendkívüli választás után megalakult önkormányzati képviselő-testületnek ez az út is megújult.

Másodszorra az itteniek szerint „salakos pálya” mellett levő műfüves futball pálya felújítását mutattam be. az egész beruházás nagyjából 17 millió forintba került és az önkormányzatnak önrész formájában csak az összeg 10%-át kellett kifizetnie. Azért írtam bele dolgozatomba, mert szerintem a pacsai futball pálya a település egyik büszkesége és ez alól a műfüves pálya sem kivétel.

Végezetül a sószoba létrejöttét írtam le. Ez volt az a beruházás, ami nekem leginkább tetszett, hiszen a legközelebbi sószoba eddig nagyjából 30 kilométerre volt innen és a környékeliek is előszeretettel veszik igénybe. Ez a beruházás nem csak Pacsa lakóinak hasznos, hanem mindenkinek aki a környéken él.

9. Köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretném kifejezni hálámat mindazok felé, akik segítségemre voltak tanulmányaim és szakdolgozatom megírása során. Először is Dr. habil Bali Lórántnak, aki vállalta azt a feladatot, hogy a belső konzulensem lesz és egyengeti utamat dolgozatom megírása során. Nélküle ez a szakdolgozat nem jöhetett volna létre.

Nagyon köszönöm Kelemen Tamás polgármesternek, hogy véleményével, észrevételeivel és segítőkészségével nagymértékben hozzájárult szakdolgozatom létrejöttéhez és lakhelyem fejlődéséhez.

Köszönettel tartozom szüleimnek, nővéremnek, barátnőmnek, akik legjobb tudásuk szerint és minden türelmüket latba vetve támogattak tanulmányaim során.

Köszönöm szaktársaimnak és minden barátomnak azokat a segítségeket és együtt átélt pillanatokat, melyekért örökké hálás lehetek.

Köszönettel tartozom Dr. Csikós Andrea Dóranak, valamint Polák Anettnek a Közép-Zala Gyöngyszemei Vidékfejlesztési Egyesület munkaszervezeti munkatársainak, amiért náluk tölthettem a szakmai gyakorlatomat és közben szakmai tanácsokkal láttak el szakdolgozatomat illetően.

Végül de nem utolsó sorban köszönettel tartozom minden tanáromnak, akik az évek során tanítottak. Köszönöm kitartó és áldozatos munkájukat!

10. Szakirodalmi források

- BALI L. (2013): *Településfejlesztés*, Pannon Egyetem Georgikon Kar, Debreceni Egyetem Agrár- és Gazdálkodástudományok Centruma, Gazdálkodástudományi és Vidékfejlesztési Kar , 141 p, Debrecen, Keszthely.
- BALI L. (2014): *Muramenti Nemzetiségi Területfejlesztési Társulás és szomszéd településeinek, valamint Muraköz megye opcinák társadalmi-gazdasági tényezőinek elemző bemutatása; Egyesület Közép-Európa kutatására*, Szeged pp.7-24.)
- BALI L., BARANYAI N. (2018): *Egy kistelepülés fejlődési lehetőségeinek sajátosságai egy megyeszékhely árnyékában*, [esettanulmány], Pannon Egyetem Georgikon Kar (2018) 52 p. pp. 5-11. , 7 p., Keszthely
- BARANYAI N., BALI L. (2012): *A Nyugat-Dunántúli régió megyéinek fejlettségbeli vizsgálata* [konferenciaközlemény], Kaposvári Egyetem, Kaposvár
- BAJMÓCY Z. (2011): *Bevezetés a helyi gazdaságfejlesztésbe*, JatePress kiadó, Szeged
- Bérczi Sz. (2022): *Falufejlesztési stratégiák a települések sikerességének vizsgálatában*, Doktori (PHD) értekezés, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Tájépítészeti és Tájökológiai Doktori Iskola, DOI: 10.54598/002190
- Brotchie, J.—Batty, M.—Blakely, E. (1995): *Cities in Competition. Productive and Sustainable Cities for the 21th Century*. Melbourne, Longman Australia.
- Buskó T. L. (2011): *Településüzemeltetés*, Aula Kiadó, Budapest, 223 p.;
- Czvitkovics M. (2023): *Körmend város társadalmi és gazdasági helyzete az elmúlt 10 év tükrében.*, szakdolgozat, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Georgikon Campus, Vidékfejlesztés- és Fenntartható Gazdaság Intézet, Vidék- és Területfejlesztési Tanszék, Keszthely
- GRÓF K. (2017): *Helyi adóbevételek összefüggése a települések területi és gazdasági helyzetével* Soproni Egyetemi Kiadó pp 390-400.
- GRÓF K., Németh S.(2022): *A települések fejlődési képessége és fejlesztési lehetősége – Bük város példáján*, COMITATUS: Önkormányzati Szemle p. 71
- Healey, P.—Cameron, S.—Davondi, S. (1995): *Managing Cities*. John Willey & Sons, Chichester

- Heffner, K., Solga, B. (2006). *Small towns as local economic centres in rural areas. Bulletin of Geography. Socio-Economic Series*, (6), pp. 77-87., Warsaw
- Holczreiter M., Papp E., Simon B. (2015): *Önkormányzati gazdálkodás*, Nemzeti Községi Szolgálati Egyetem, ISBN: 978 615 5057 397
- Ilk B. F. (2010): *A Dél-dunántúli régió településeinek komplex fejlettségi elemzése néhány kiemelt mutató tükrében*, Kaposvári Egyetem Gazdaságtudományi Kar, Kaposvár
- John W. Creswel (2014): *Research design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches, 4th Edition*, SAGE Publications Ltd., London, ISBN: 978 1 4522 2609 5
- Mészáros F., Horváth L. A., Kvassay J.: *Pacsa története* (Zalai Kismonográfiák 4., Zalaegerszeg, 1998)
- Németh E. (2020): *A helyi önkormányzatok szervezete és működésének elemzése Felsőrajki Község Önkormányzata példáján a 2017-2019. években*, szakdolgozat, Pannon Egyetem Gazdálkodási Kar, Zalaegerszeg (<https://perepo-dolgozat.uni-pannon.hu/id/eprint/25770/>)
- Pap N., Tóth J. (2005): *A terület- és településfejlesztés alapjai*, Pécs: Alexandra Kiadó
- Teece, D. J. (1998): *Economic analysis and strategic management. In Strategy, Technology and Public Policy*, pp. 3-26, Edward Elgar Publishing.

11. **Ábrajegyzék**

1. ábra: Pacsa Város címere (4. oldal)
2. ábra: Magyarország – Első Katonai felmérés (1782-1785) – részlet (8. oldal)
3. ábra: Magyarország – Második Katonai felmérés (1819-1869) – részlet (9. oldal)
4. ábra: Pacsa Város környéke (13. oldal)
5. ábra: Pacsa lakónépességének alakulása (fő) 2010-2023 (16. oldal)
6. ábra: Pacsa korfája 2022-ben (17. oldal)
7. ábra: A fiatalodási index alakulása Pacsán 2015-2022 (%) (18. oldal)
8. ábra: A nemzetiségek szerinti megoszlás Pacsán 2022-ben (19. oldal)
9. ábra: Vallási megoszlás Pacsán (2022) (20. oldal)
10. ábra: Pacsa vándorlási egyenlege 2015-2022 (21. oldal)
11. ábra: A halálozási ráta alakulása Pacsán 2017-2022 (22. oldal)
12. ábra: A népsűrűség alakulása Pacsán 2015-2022 (fő/km²) (23. oldal)
13. ábra: Regisztrált vállalkozások száma Pacsán 2015-2022 (db) (24. oldal)
14. ábra: Regisztrált mellékfoglalkozású egyéni vállalkozók száma a településen 2015-2022 (db) (25. oldal)
15. ábra: Regisztrált főfoglalkozású egyéni vállalkozók száma Pacsán 2015-2022 (db) (26. oldal)
16. ábra: Regisztrált nyugdíjas egyéni vállalkozók száma Pacsán 2015-2022 (db) (27. oldal)
17. ábra: Az önkormányzat helyi adóbevételei 2020-2022 (ezer Ft) (28. oldal)
18. ábra: Háztartási gázfogyasztók aránya a településen 2015-2022 (%) (30. oldal)
19. ábra: A gázfogyasztó háztartások arányának alakulása a településen 2015-2022 (%) (30. oldal)
20. ábra: A nyilvántartott álláskeresők számának alakulása Pacsán 2015-2022 (fő) (32. oldal)
21. ábra: Egy éven túl nyilvántartott álláskereső/lakosok száma 2015-2022 (%) (33. oldal)
22. ábra: Az új út átadása (35. oldal)
23. ábra: A felújított foci pályák (36. oldal)
24. ábra: Dr. Lekszikov Gábor gyógyszerész és Kelemen Tamás polgármester a színpadon (37. oldal)

12. Internetes források

internet1: <https://www.pacsa.hu/index.php/hu/> Letöltés dátuma: 2024.04.06.

internet2:

https://library.hungaricana.hu/hu/view/MEGY_ZALA_GZ_Kismono4_Pacsa/?pg=0&layout=s Letöltés dátuma: 2024.04.07

internet3: <https://maps.arcanum.com/hu/map/firstsurvey-hungary/?layers=147&bbox=1884346.0879018726%2C5893052.192217593%2C1904870.6800976149%2C5900524.278777334> Letöltés dátuma: 2024.04.07

internet4: <https://maps.arcanum.com/hu/map/secondsurvey-hungary/?layers=5&bbox=2114100.105625749%2C6021019.156812124%2C2128613.586371397%2C6026302.866392337> Letöltés dátuma: 2024.04.07.

internet5: <https://pannoniakincsei.hu/a-megye-sziveben-fekvo-pacsa-kozep-zala-egyetlen-varosa/> Letöltés dátuma: 2024.04.18

internet6: <https://xn--tosz-5qa.hu/szovetsegunk/szervezet/a-toosz-vezetoi/> Letöltés dátuma: 2024.04.18

internet7: <https://kk.gov.hu/a-i-tankeruleti-kozpont-mellett-mukodo-tankeruleti-tanacs-allando-tagsaga> Letöltés dátuma: 2024.04.18

internet8: <https://www.zalaispatarsulas.hu/tarsulas/szervezeteink> Letöltés dátuma: 2024.04.18

internet9: <https://kk.gov.hu/download/f/14/62000/Kelemen%20Tam%C3%A1s%20%C3%B6n%C3%A9letrajz.pdf> Letöltés dátuma: 2024.04.18

internet10: <https://www.zaol.hu/helyi-kozelet/2018/06/hajomodellek-versenye-pacsan> Letöltés dátuma: 2024.05.10.

internet11: <https://www.zaol.hu/helyi-eletstilus/2020/06/pacsai-to-a-pecasok-pihenni-vagyok-paradicsoma> Letöltés dátuma: 2024.05.10.

internet12: <https://sokszinuvidek.24.hu/viragzo-vidékünk/2018/10/18/pecsi-mandulafa-lett-2018-ban-az-ev-faja/> Letöltés dátuma: 2024.05.16

internet13: <https://pacsa.hu/index.php/hu/az-ev-faja> Letöltés dátuma: 2024.05.16

internet14: <https://pacsa.hu/index.php/hu/varos/telepules-arculat> Letöltés dátuma: 2024.05.27

internet15: <https://www.zaol.hu/helyi-kozelet/2024/04/buzaszentelo-kormen-et-lesz-vasarnap-a-pacsai-szolohegyen> Letöltés dátuma: 2024.05.27

internet16: https://index.hu/sport/futball/2019/08/31/pacsa_futballkollegium_megszunes/ Letöltés dátuma: 2024.06.12

internet17: <https://hatsofuves.nemzetisport.hu/igy-pusztult-el-az-elso-futballakademia/>
Letöltés dátuma: 2024.06.12

internet18: <https://www.zaol.hu/cimlapon/2011/06/kesz-vege-bezarjak-a-pacsai-focikollegiumot-1> Letöltés dátuma: 2024.06.12

internet19: <https://www.zaol.hu/helyi-eletstilus/2024/09/a-focistak-a-be-be-jarnak-az-oroszban-elsokent-sportkollegium-pacsan> Letöltés dátuma: 2024.06.12

internet20: <https://szovetseg.mlsz.hu/hir/elhunyt-dr.-fulop-valter> Letöltés dátuma: 2024.06.29

internet21: <https://www.8800.hu/dr-fulop-valter-1972-2014/> Letöltés dátuma: 2024.06.29

internet22: https://www.libri.hu/konyv/fulop_valter.a-whiskys-nyomaban.html Letöltés dátuma: 2024.06.29

internet23: <https://pacs.hu/index.php/hu/varos/telepulesadatok> Letöltés dátuma: 2024.07.09

internet24: <http://lazarus.elte.hu/hun/hunkarta/varme/zal/zala.htm> Letöltés dátuma: 2024.07.09

internet25: www.zalacivil.hu/szervezetek/ Letöltés dátuma: 2024.07.27

internet26: www.pacs.hu/index.php/hu/varos/egyesuletek-civil-szervezetek Letöltés dátuma: 2024.07.27

internet27: <https://pacs.hu/index.php/hu/onkormanyzat/beruhazasok-es-palyazatok> Letöltés dátuma: 2024.08.03

internet28: www.zaol.hu/helyi-kozelet/2023/11/megujult-a-szolohegyre-vezeto-ut-jelentos-szakasza Letöltés dátuma: 2024.08.06

internet29: www.zaol.hu/helyi-kozelet/2024/05/megujult-a-mufuves-labdarugopalya-pacsan
Letöltés dátuma: 2024.08.08

internet30: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=316409331508941&set=a.100266929789850>
Letöltés dátuma: 2024.08.12

internet31: www.zaol.hu/helyi-kozelet/2024/01/soszoba-epult-pacsai-gyerekek-felnottek-szamara Letöltés dátuma: 2024.08.14

13. Táblázatjegyzék

1. Táblázat: Pacsa demográfiai adatainak alakulása I.	(17.oldal)
2. Táblázat: Pacsa demográfiai adatainak alakulása II.	(20. oldal)
3. Táblázat: Pacsa gazdasági mutatóinak alakulása	(24. oldal)
4. Táblázat: Pacsa infrastrukturális mutatóinak alakulása I.	(29. oldal)
5. Táblázat: Pacsa infrastrukturális mutatóinak alakuklása II.	(31. oldal)
6. Táblázat: a foglalkoztatási adatok a településen	(32. oldal)
7. Táblázat: alapítványok és civil szervezetek pacsán	(34. oldal)

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat /
diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.2. sz. melléklete: Nyilatkozat a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve:	Tóth Tamás Bálint
A Hallgató Neptun kódja:	U6IYRX
A dolgozat címe:	Pacsa Város helyzetképének vizsgálata az elmúlt néhány év távlatában
A megjelenés éve:	2024
A konzulens intézetének neve:	Vidékfejlesztés- és Fenntartható Gazdaság Intézet
A konzulens tanszékének a neve:	Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítást teszek, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitóri rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

-nem titkosított dolgozat a védést követően

-titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitóri rendszerében.

Kelt: 2024. év október hó 24. nap

Hallgató aláírása

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat /
diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.1. sz. melléklete: Konzulensi nyilatkozat

NYILATKOZAT

Tóth Tamás Balint (név) (hallgató Neptun azonosítója: U61YRx)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót¹ áttekintettem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő
védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem³

Kelt: 2024 év október hó 24 nap

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.